НҮХЭД МАЛШАД! **ҮБЭЛ ГАЗАА ОРОБО**

* Малайтнай байра бэлэн гү? * Һолоомо, зелёнкоёо дууһыень суглуулжа абаха. * Химиин хүсөөр тэжээл буйлуулагдаха ёһотой

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 240 (10608) | 1964 оной октябриин 9, пятница | Сэн 2 мүнгэн

[Х]АГАЛТЫН [З]ОРИЛГО:

ХИМИИН ТУЙЛАЛТА — ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ

— „УРАА" ХАШХАРААД, УРАГШАА ДАБШАНАГҮЙ

...Энэмнай үнгэрһэн хабар бэ... ...галай совхозой главна зоотех... Л. В. Минеев имэ үгэнүүдээр ...туйлалтануудые фермэ бү... ...хэйтэрүүлхэ, тодорхойлбол гид... ...о аргаар һолоомо буйлуулха ...хеэрэжэ эхилээ һэн.

...оһэн хабар Л. В. Минеевэй ...— бүхы управлениин зоотех... ...Байгалай совхоздо сугларжа, ...изно аргаар һолоомо буйлуул... ...хёэрэлгэ хараһан, тэрээнтэй ...р танилсаһан, аша үрэтэйень ...о абаһан байгаа. Тэрэ үедэ ...о һолоомо буйлуулдаг 6 тү... ...тэ хүдэлдэг, энэ хүдэлмэри ...Башээр эмхидхэгдэһэн байгаа. ...ан Елаанай һүнэй фермэдэ ...тэжээл сүүдхэдэ 10 тонно хү... ...буйлуулагдадаг байһан. Түхеэ... ...нь гурбан халаанда хүдэлдэг ...

...най фермынхидэй жэшээгээр ...ые гүүртэнүүдтэ һолоомо буй... ...эхилжэ, сүүдхэдэ 30 тонно... ...тэй һү һаали дээшэлүүлдэг ...бэлэдхэгдэдэг байһан юм.

...иролизно аргаар һолоомо буй... ...лһаа урид Улаан-Үдын спир... ...заводһоо бурдууг асархын тү... ...эр бүри 6—8 машина эльгээ... ...дия. Теэд энэмнай сэн ехэтэй ...байгаа. Тиимэһээ центнер һү... ...рынь үнэ ехэ болодог һэн, — ...нүхэр Минеев хөөрэнэ.

...ролизно аргаар буйлуулагдаһан ...о үнеэдтэ эдюулхэдэ центнер ...өөрынь үнэн 1,5—2 түхэри... ...ошолно. Энээн дээрэһээ хара... ...хэдэ, энэмнай һайн лэ үрэтэй ...гээшэ ааб даа. Мүн зарим ...нүүдэй һаалишад һолоомоёо ...буйлуулдаг байһан.

...түүшын хүйтэн үдэрнүүд ерэ... ...нүүһа мал үбэлэйнгөө байрада ...дабаа. һүрилэгдэһэн үбэһэн... ...орожо захалаа. Теэд... Теэд энэ ...энэмнай һолоомо буйлуулдаг тү... ...тэнүүдынь мүноо хүдэлнэгүй. ...зой хүтэлбэрилэгшэд энэ хү... ...рние үдэр бүри хойшолуулжал байһаар. Түхеэрэлгэнүүдынгшье бэлэн, хүдэлхэ хүншье олдоһон, һолоомоншье суглуулагдажа, фермэнүүдэй газаа асарагдаһан. Теэд...

Энэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ яахадаа иигэжэ удааруулагданаб гэжэ маанадай асуухада:

— Мүноо свёкло, хартаабха, капустын намаан гэхэ мэтын нэмэлтэ тэжээлээр баян байнабди, — гэһэн харюу дуулдаа һэн.

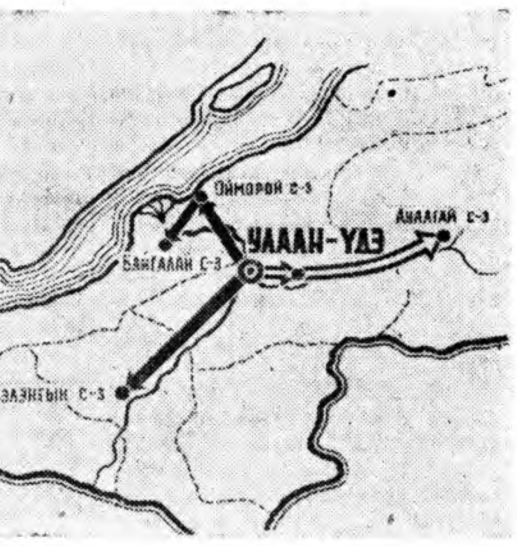

Мүноо малай тэжээлэй рациондо буйлуулагдаһан һолоомо оруулбал муу гээшэ гү? Үгы даа. Бурил һайн байха ёһотой. һү һаалгашье доошолхогүй һэн. Мүноо алмагдаһан үбһэн, бусад шэмэтэ тэжээл үбэлэй ханхинама хүйтэндэ, хабарай хажар үдэрнүүдтэ хэрэгтэй болохо байгаал.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй унжагайрһаар байтар, зарим һаалишад тэдэнэй заабарие хүлеэнгүй, өөһэдын һайн дураар һолоомоёо буйлуулжа эхилээ. Илангаяа Закалтын фермын һаалишан М. Н. Никоновагай үүсхэлые һайшаамаар. Энэ фермэдэ һолоомо буйлуулха түсхай түхеэрэлгэ үгы юм. Теэд Мария Петровна модон тогоо өөрөө түхеэрээд, һолоомоёо буйлуулна. Энэнь яһала һайн шэмэтэй тэжээл болоно. Үнгэрһэн 9 һарада нүхэр Никонова үнеэн бүриһөө 1700 литр һү абажа, гүрэндэ 270 центнер һү тушаагаа. һаалишанай энэ амжалтада буйлуулагдаһан һолоомо бага бэшэ үүргэтэй байгаа гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Фермын хүндэ хүшэр ажал оньһожоруулха талаар ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй. һаалишад үбһэ, силос, һолоомоёо өөһэдөө зөөнэ. Дүүжэн харгынуудые тодхобол хэды һайн байгаа гээшэб?

Совхозой главна зоотехник нёдондо жэл Омско область ошожо, малшадай ажалтай танилсаһан тухайгаа һанаад, иигэжэ хөөрэбэ:

— Тэндэхи «Победитель» совхозой үнеэдтэ үбһэн юрэдөөшье үгтэнэгүй. Буйлуулагдаһан һолоомо силос хоёроор лэ үнеэдээ үбэлдөө эдеэлүүлдэг.

Энэмнай ёһотойл һайн жэшээ аабза. Теэд яахадаа Байгалай совхозой хүтэлбэрилэгшэд гидролизно аргаар һолоомо буйлуулха хүдэлмэри удааруулнаб? Совхозой хэр зэргэ тэжээл бэлдэһэнтэй танилсаһанай һүүлээр иимэ асуудал зэлүүдгүй гараадхина. Эндэхин үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй, силос дараха түсэбөө арай шамай хахадлаһан.

Үнгэрһэн хабар гидролизно аргаар һолоомо буйлуулха гэхэдэ, эндэхин «ураа» хашхаралдаһан аад, мүноо яахадаа амаараа дүүрэн уһа балгаһандал абяагүй болошоо гээшэб?

Н. ЗАЙЦЕВ,
республикын радиокомитедэй корреспондент.
Г. ЛОНЧАКОВ,
«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй корреспондент.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ХҮСӨӨР, САГ СООНЬ

— Одоошье хэдэн жэлдэ һанажа, зобожо ябаһан дабаан дабагдаба, — гэжэ ахалагша хонишон Чимит-Цырен Гомбоев баяртайгаар хонидойнгоо шэнэ байра тээшэ хараад нүхэдтөө иигэжэ хандаба:

— Битнай «Горячинск» курортдо ошожо, бага зэргэ арталуулжа ерэхэмни. Колхознай намда путевко үгэбэ. Энэ байраяа оройлжо үзэнэ бэзэт. һаяар шифер үгэхэ ёһотой.

Бүхы юумэеэ бэлдэжэрхёод, дабаан дээрээ гараад, амархадашье эохид, һанаа сэдьхэл зобохогүй ха юм. «Знамя Ленина» колхозой эрхим хонишон Чимит-Цырен Гомбоевой отарынхид энэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 104 хурьга абажа түлжүүлээд, бултанһаа түрүүлэн эхэ хонидоо үрэжүүлжэ, мүноо үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэн болонхой.

Ажахын тоосоондо ороһон хонишодой энэ бригада малдаа шэнэ байра түхеэрхэ гэһээр үнихэнэй. Бүри үбэл байхада 120 кубометр модо өөһэдөө бэлдэжэ, газаагаа оруулһан юм. Хурьгадаа томо болгожо тушаажархиһоор лэ байраяа бүтээхэ ябадал хэжэ захалаа. Колхозой правлени бригадын хонишодто туһалхаар август һарада гурбан студент хүбүүдые үгөө һэн. Тэдэнэртээ хамжажа, 380 дүрбэлжэн метр зайтай шэнэ байраяа ехэ нягта һайнаар бүтээбэ.

Хонидой шэнэ байра барилгада Зүүн Сибириин культурын институдай студентнэр Михаил Еренкин, Анатолий Балычев, Анатолий Кобзев гэгшэд сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргөө. Тэдэнэр сүүдхэдээ 10—11 час соо хүдэлжэ, бүхы хүдэлмэреэ тон богони болзорто дүүргээ. Студентнэртэй хамта бригадын хонишод Чимит-Цырен Гомбоев, Дашабыл Намжилов адли хүдэлэлсэжэ гараа.

— Тээ тэрэ хуушан байрамнай уйтан, харанхы муу байһан юм. Тиигээшье һаа, оролдохын хүсөөр хурьгадаа гарза хоролтодо оруулангүй томо болгожо, дундажэргээр 26 килограммтайгаар тушаагаа һэмди. Мүнөөшни ёһотой һайн байратай болобобди. Ерэхэ жэл зууһаа — зуу заабол абтаха, — гэжэ ахалагша хонишон баяртайгаар нүхэдөйнгөө үмэнэһөө мэдүүлбэ.

Энэ бригадынхид малайнгаа байра шэнээр түхеэрхэһээ гадна, өөһэдөө үбһөө хуряажа абаһан, мүноо һолоомо, зелёнко суглуулжа байнхай.

— Хэрбээ нёдондо 640 хонидтоо 400 центнер үбһэ хуряажа абаа һаа, мүноо жэл 600 центнер абтаа. Энээнһээ гадуур 700 центнер һолоомо, 600 центнер зелёнко газаагаа оруулхабди. Мүноо эхинхи һолоомон һүрилэгдэнхэй, — гэжэ бригадын хонишод элидхэнэ.

Үнэхөөр шэнэ байрын газаа гулдагар гулдагар һүри һолоомон харагдана. Үбһэн һүринүүдынь сабшалан дээрээ хашаалагданхай жэрылдэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ бригадынхид зелёнкоёо зөөжэ захалаа.

Һолоомо зөөлгэдэ бригадын хонишод Цыренсу Будаева Ригжитма Бальжинимаева хоёр оролдосотой ажаллажа байнхай. Тэдэнэр хоёр тэргэ морёор дутын поли дээрэһээ һолоомо зөөнэ, һүрилнэ.

Бригадынгаа эдэ хонишодой байраяа шэнэлжэ, үбһэ тэжээлээ бэлдэжэ байха үедэ Чимит Дымбрылов үбгэжөөл хонидоо ханамжатайгаар адуулжа, шадаал һаа һайнаар таргалуулха гэжэ оролдоно. Сабшалан, таряалан, майла добоор һэлгүүлэн адуулжа, хэрэгтэй соонь уһалжа, энэ үбгэжөөл бүхы хонидоо тобир таргыень хүсөөжэ байнхай.

— Байрашье бэлэн, үбһэ тэжээлшье элбэг, хонидшье тарган. Үбэлэй хүйтэнһөө айлтагүй, — гэжэ хонишод хүхюутэй. һанаагаа зобонгүй, һайнаар амаржа, эмшэлүүлжэ ерэгты, — гэжэ ахалагша хонишоноо курортдо үдэшэнэ.

Теэд гансахан энэ отарын хонишод үбэлжэлгэдөө һайнаар бэлдэнэ бэшэ, харин колхозой ажахын тоосоондо ороһон бүхы 16 отарын малшад бэлэдхэл һайнтайнууд. 700 эхэ хонитой Илья Батуевай отарын газаа баһал хонидой дулаан байра, хонишодой залгалаа томо байшан шэнээр бүтээгдэнхэй.

Цыбик Бадмацыреновэй бригадынхид өөһэдөө нялха хурьгатай хонидые байлгаха зохид байра залгажа баряа. Мүн Хошуун Үзүүрэй бригадада 500 түлгэнүүдые үбэлжүүлхэ шэнэ байра бэлэн болонхой. Бүхыдөө энэ колхоздо түлгэнүүдые байлгаха 6 байра баригдажа дүүрэхэ дүтэлөө.

— Энэ жэлдэ манай хонишодой бригаданууд, бүхы малшадай үбэлжэлгэдөө яһала һайнаар бэлдэжэ байна. Үбһэ, тэжээлшье нёдондонойхиһоо шилээд ехэ абтаа, — гэжэ колхозой главна зоотехник Содном Бадмаев тайлбарилна.

Колхозой правлениин мэдээсэһэнэй ёһоор энэ жэлдэ 4 мянган центнер ехэ үбһэн бэлдэгдээ. Полидо дүтэ байһан хонишодой бригаданууд һолоомоёо зөөжэ дүүргэхэ дүтэлөнхэй.

— Мүноо жэл эхэ хонидтоо үбһэ, зелёнкоһоо гадна кукурузын силос, обёос эдюулхэ аргатайбди, — гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ.

Энэ жэл колхозой бүхы отаранууд 8227 эхэ хонид богонихон болзорто искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ дүүрэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ һайн шадалтай, эрхим үүлтэрэй хусанууд отаранууд табигдажа, хээлитээгүй хонид ороондо оруулагдана.

һаяар колхозой хонишодой суглаан зарлагдажа, жэлэй дүн гаргагдаха, түрүү хонишодто нэмэлтэ түлөөһэн үгтэхэ, үбэлжэлгэдэ хэр зэргэ бэлдэһэн тухайгаа хэлсэхэ, хойто жэлэйнгээ зорилго, социалис уялгануудые тодорхойлхоор бэлдэжэ байнхай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай түсхай корр.
Мухар-Шэбэр.

ОБООХОЙШЬЕ ҺОЛООМО ҮЛӨӨХЭГҮЙ

...Нёдондонойхидо орходоо Саяа... совхозой 2-дохи отделениин... ...үбһэ, тэжээл, шэмэтэ тэжээл ...тгүй элбэгээр бэлдээ. Гол нэ... ...ы сабшалангайнгаа газарһаа ...р бургааһанай, ой модоной ...ой үбһэ ногоо гарһ хажуураар ...һан һайнаар суглуулнхай. ...рай хатуудa тэбэришье үб... ..., асашье зелёнко олдошогүй ...ал болоод байха гэжэ эдэнэр ...лэ хөөрэлдэдэг.

...һү һаалияа ямар аргаар нёдондонойхиһоо дээшэлүүлхэб гэжэ асуудал табяад, бодото хэмжээнүүдые абаһан байна. Нэн түрүүндэ силосэй ургамал комбайнаар хуряахадаа мочевинэ сэхэ холилсоо. Иигэжэ шанаржуулагдаһан шэмэтэ тэжээлдэ мал дуратай, ашаг шэмэншье дээшэлдэг байна бшуу.

Хоёрдохёор, бүхы һолоомоёо суглуулан соможо, гидролизно аргаар эһээн шанаржуулжа, малдаа эдюулхэ зорилго табиһан. Эндэхи хэды фермэнүүдтэ түрүү арга мүноо хэрэглэгдэжэ байна. Баримта болгон дурдабал, Харбяатын һү һаалиин фермынхид ажалаа эрид һайжаруулжа, һолоомо эһээн буйлуулжа үнеэдтээ эдюулһэнэй ашаар һү һааха жэлэй түсэб сентябрьда дүүргэнхэй. Мүн Нугын фермынхидшье баһал түрүү зэргэдэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй нэгдэтэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр шиидээ.

Таряа хуряалгын, тушаалгын дүүрэмсээр лэ энэ отделениин бүхы механизаторнууд, хонишод, малшад һолоомо суглуулан сомохо, хэрэгтэй газартань шэрэжэ абаашаха хүдэлмэридэ хабаадуулагданхай. Дүрбэн автомашина саг үргэлжэ ябуулагдана. Октябриин 20 хүрэтэр обоохойшье һолоомо поли дээрэ үлөөхэгүй гэһэн уялга эдэнэр абаа.

П. ДЕМИН.
Хэрэн.

Алдарта Октябриин хүндэлэлдэ

[Т]ҮНЗЭГЫ, ҮРГЭН ЗАМ НЭЭГШЭД

...Алтан шаргал сентябрь дүүрэ..., намарай хүйтэн тэмдэг үзэг... ...Заримдаа үбэлэйхидэ адли ...га һалхитай үдэр болоно, ...урган буугаадшье абана. На... ...ай үеын зарим тэды бэрхэ... ...эй дайралдабашье, Байгал... ...гын уһан замай участогай ...лмэришэд Агууехэ Октябриин ...лэлдэ ажалай вахтада жаг...

...Участогай олохон команда гол ...нүүдээр ашаа шэрэхэ энэ жэ... ...гээ түсэбые болзорһоонь урид ...гэһэн юм. Ашаа шэрэхэ до... ...жэлэй даабарие болзорһоонь ...дүүргэһэн тухайгаа участо... ...уһан замшад һаяхан элидхээ. ...команда 1965 оной түсэбөөр ...аллажа эхилэнхэй.

...Навигациин ашаа шэрэхэ даа... ...улуулэн дүүргэхэ хэрэгтэнь суднануудай командануудта уһан зам бэлдэгшэд ехэ туһаламжа хүргэнэ. Тэдэнэй оролдосотой ажалай ашаар уһан замда аюул, усал оройдоошье үзэгдэнэгүй. Гол мүрэнүүдэй мульһэнһөө һалахатай адли, намар орой болотор тэдэнэр аян замдаа гаража, гол мүрэнүүдые сэбэрлэнэ, суднануудай зам бэлдэнэ. Уһан замые хододоо һайн, гүнзэгы, үргэн болгохын түлөө газар малтагша командануд оролдоно.

Тэдэнэй дундаһаа газар малтадаг машинын 5-дахи команда шалгарһаар үнинэй. Сүхэ, Сэлэнгэ, Хёлго голнуудай гүйхэн газарнуудые сум малтажа заһаһан.

Түс машинын команда энэ жэлэй баян ургасын таряа талха уһан голоор шэрэхын тула аяар Алтай тосхон хүрэтэр Сүхэ голой оёорые малтаһан юм. Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн экипажай коллектив долоон жэлэй зургаадахи жэлэй гүсэбые болзорһоонь урид дүүргэнхэй. 300 мянга гаран кубометр элһэ, шулуу голой оёорһоо малтажа гаргаа. Зүүн-Сибириин уһан замшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр энэ экипаж һүүлэй таба һарын туршада нэгэдэхи һүүри эзэлжэ ябана.

Командын эгээл залуу гэшүүн, 18 наһатай лебедчик Анатолий Натулин, үндэр наһатай болоһон кочегар В. И. Тыртов болон бусад нүхэд хоёр-гурбан мэргэжэл шудаланхай. Уһанай оёор малтадаг энэ машина һара бүхэндэ 100 гаран тонно шулуу нүүрһэ галдадаг. Баржаар шэрэгдэһэн шулуу нүүрһэн урдань гарай хүсөөр буулгагдадаг байһан. Түс команда машина дээрээ электротранспортёр тодхожо, хүшэр энэ хүдэлмэрие оньһожоруулха дурадхал оруулһан юм. Тэдэнэр бултадаа зүбшэн хэлсэжэ, электротранспортёр зохёоһон, һүүлээрнь тэрэнээ тодхоһон юм. Энээнэй ашаар шулуу нүүрһэ буулгаха ажал хүнгэдхэгдөө. Хэрбээ урдань энэ ажал аяар 24 часай туршада хэгдэдэг байгаа һаа, мүноо оройдоо 5 час соо шулуун баржаһаа буулгагдана. Иигэжэ нэгэ мянга таран түхэригэй арьбалалта хэгдэнэ. Голой оёорһоо газар малтажа гаргаха даабаряа улуулэн дүүргэһэн түс команда үшөө 20 мянган кубометр газар малтаха уялга абаа.

Лебедчик А. Натулинай лебёдкын түмэр гэнжын шанар шалгажа байһанинь зураг дээрэ харуулагдана.

Д. БАЛДАНОВАЙ,
фототекст.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин үйлэдбэриин управлениин «Первомайский» совхоздо һолоомо һүрилжэ байна.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АБЬЯАСТА АЖАЛАЙ АША

һү һаали нёдондонойхиһоо эрид дээшэлүүлхэ зорилго Дэрээнэй совхозой (Баргажанай үйлэдбэриин управлени) 1-дэхи отделениин малшад, һаалишад табиһан байгаа. Ажалаа бүхыдэнь һайжаруулжа, малшан, һаалишан бүхэн оролдосотой шадамараар ажаллажа, гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб гурба һара шахуугаар уридшалан дүүргэбэ. Тиигэжэ 1680 центнер һү тушаагаа.

Агуехэ Октябриин 47 жэлэй ээлжээтэ ойе хүбита бэлэгээр угтахаар шиидээд, жэлэй эсэслэтэр үшөө 400 центнер һү тушаахаар зорижобо.

һү һаали элбэг дэлбэг болгохо мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ажалай баян дүршэлтэй һаалишад Ц. Болсобоева, Д. Дондупова, Д. Дашиева гэгшэд гаранхай. Эдэнэр нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха уялгаяа дүүргэбэ.

М. ЯКОВЛЕВ,
«Баргажанай Үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ГҮРЭНЭЙ АМБААРТА — 56 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯА

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүрэндөө таряа худалдаха түсэбөө улуулэн дүүргэжэ, ажалай амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, Татарай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадые амаршалба. Республикын колхоз, совхозууд гүрэнэй амбаарта 56 миллион 145 мянган пүүд таряа тушаагаа.

Татарай таряашад ерэхэ жэлэй ургаса тухайда ехэ анхарал хандуулна. Намарай тарилга эрхим болзорто, һайн шанартайгаар хээ.

(ТАСС).

ЦЕЛИНОГРАДАЙХИДАЙ АМЖАЛТА

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Целиноградска областиин Целиноградска үйлэдбэриин управлениин таряашадые, бүхы ажалшадые гүрэндөө таряа тушааха социалис уялгаяа дүүргэжэ ажалай илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан халуунаар амаршалба. Энэ управлениин ажахынууд 21 миллион 90 мянган пүүд таряа тушааха түсэбтэй аад, Эхэ оронойнгоо амбаарта 30 миллион улуутэй пүүд ороохо таряа тушааба. Шэнэнисэ тушааха түсэбөө 105 процент дүүргээ. Управлениин совхозууд үшөө 2 миллион пүүдһээ доошо бэшые гүрэндөө үгэхөөр хараална.

(ТАСС).

ШЭЛ УТАҺА ҮЙЛЭДБЭРИЛДЭГ БОЛОХОНЬ

ХАБАРОВСК, октябриин 6. (ТАСС). Дурна зүг ба Сибирьтэ шэл утаһа үйлэдбэрилэн гаргаха түрүүшын заводой барилга Хабаровскын оршондо баригдажа һаяхан дүүрээ. Энэ предприяти автомадаар бүрин зэбсэглэгдэнхэй, жэл бүри хэдэн арбаад мянган тонно материал бүтээн гаргаха байха. Энэнь промышленна, гэр байра барилгын, судна бүтээлгын үйлэдбэридэ үргэноор хэрэглэгдэхэ.

Түс заводые гүрэнэй комисси тушаан абажа эхилээ.

СИБИРЬТЭХИ ЭГЭЭН ТОМО ЗАВОД

БАРНАУЛ, октябриин 7. (ТАСС). Энэ хотодо ойрохон, үзэсхэлэн һайхан тужын үбэртэ минеральна хүбэн гаргаха Сибирьтэхи эгээн томо заводой байшан баригдажа байнхай. Эндэ бүтээгдэһэн материал Алтайн, Кузбассай, Сибириин бусад нютагуудай шэнэ барилгануудта хэрэглэхын тула эльгээгдэхэ юм.

Түс завод жэл соо 40 мянган кубометр барилгын хүбэн үгэхэ байха.

БАРУУН СИБИРИИН ХОЁРДОХИ ДОМНО

НОВОКУЗНЕЦК, октябриин 7. (ТАСС). Баруун Сибириин металлургическа заводой хоёрдохи доменно пеэшэнэй котлован малтагдажа захалаа.

— Гурбадахи ба удаадахи домнонууд дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэй байхаар хараалагданхай. Эдэ бүгэдын баригдажа дүүрэхэдэ, эндэхи завод Ураалһаа зүүн тээшэхи бүхы предприятинүүдэй хэрэглэмжые шэрэмэлээр хангажа шадаха, — гэжэ Запсибай проектын ахалагша инженер А. Шойфот хөөрэнэ.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ ПЛАНЕТАРИ

Азербайджанай нинелэл хотын эдир ленинецүүдэй парк соо пионернүүдэй планетари нээгдээ. Городой олон һургуулинуудһаа экскурсантнууд одо мүшэдэй аймагые харахаяа түрүүшын үдэр эндэ сугларба.

Энэ планетаринь парк соо нээгдэхэ астрономическа хотын түрүүшын ээлжээнэй түхеэрэлгэ болоно. Мүноо эндэ обсерватори баригдажа дүүрэхэеэ байна. Эрдэмтэд-астрономууд эдир нүхэдтөө ехэ дурамбай бэлэглээ.

(ТАСС).

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа тушаалгаар Буряад орондоо хоёрдохи һуурида гаранхай. Иигэжэ 175 мянга гаран центнер хушэн шара тарян гүрэнэй амбаарта оруулагдаа ха юм. Ажалайнь энэ амжалтада Загастайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай хубита бии юм.

...Талын онгосыё үннхэнэй жолоодожо, сууда гараһан механизатор Гарма Цыдыпович Будацыреновэй агрегат бэрхэшүүлэй тоодо оронхой. 400 гаран гектар ороохо таряа хуряажа, 3000-гаад центнер таряа сохижо гараа. Халаандаа 12 гектар хүргэхэ һаа, 20 гектар болгожо ябаа бшуу. Иигэжэ харанхыһаа харанхы хүрэтэр, һүннндөөшье мотооройнь хүнхинөөн таһараагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Гарма Будацыренов, тракторист Гарма Шагдуров, ороохо таряаень шэрэдэг жолоошон Семен Черных, һолоомо бухаллагша Михаил Тулохонов, штурвальщик Бато-Мунко Гармаев гэгшэд хуряалгаяа дүүргэжэ, одоол һанаагаа амаршанхай. Д. ЧИМИТОВЭЙ фото.

ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАДТА —МАГТААЛ

БАЯН-ГОЛОЙ БААТАР

... АЛЬГА ташалган гэнтэ нэершэнэ. Аймагай Культурын байшангай сценэ дээрэ хүдэржэһэн хүрин нюуртай, миһэрһэн харасатай эгээлэйл нэгэ хүн гаража ерэнэ. Зүгөөр тэрэнэй лаб бата алхасань энэ нүхэрэй ажалша хүдэр байһые гэршэлнэ. Альга ташалган үшөөл замханагүй. Тэрэньшье буруу бэшэ. Сценэ дээрэ Баргажан голой баатар, хуряалгын чемпион Бубей Хуриганович Дармаев гаража ерэбэ ха юм. Тэрэнэй ээм дээгүүр чемпионой ягаа-улаан торгон лентэ нэмэрюулбэд. Үшөө һүүлдэ мэдэхэлэмнай, энэ комбайнернай республикын чемпион гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ золтой байгаа бэлэй.

Нёдондо эгээл тэрэ сценэ дээрэ зогсон байхадаа, ерэхэ жэлдэ үшөө ехэ таряа хуряахал бэзэб гэжэ бодоһоншье байжа магад. Теэд хадагдаһан 960 гектар, сохигдоһон 9300 центнер ороохон —иимэ бэрхэ ажалша шударгы хүндэ заха хизаарынь болоптой бэшэ ха юм даа...

Интенсификациин замаар дабшалгын эхи табиһан түрүүшын жэл. Иимэ үе сагай соносхогдоод байхада, түрүү комбайнерай анирггүйхэн һууха арганьгүй, тэрэнэй сэдьхэл бодол нилээд хүдэлгэһэн байха. Үйлэдбэриинтөө управлениин комбайнернуудай дунда социалис мүрысөө бүри эршэтэйгээр үүдхэхэ гэжэ шиидээд:

— Би өөрөө мүнөө жэлэй хуряалгын үедэ 1000 гектарай таряа хуряахаб. Нүхэд, комбайнернууд, намһаа гээгдэхэгүй байһандатнай найданаб,—гэжэ нүхэр Дармаев Баргажанайнгаа голой бүхы комбайнернуудые уряалһан байгаа. Тэрэнэй хандалга республикын газетын хуудаһан дээрэшье толилогдоһон хаш.

Мянган гектарай түлөө тэмсэлээ алдарта Коммунис партиин зэргэдэ жагсажа, эхи табиха гэжэ Бубей Хуриганович эрид шиидэһэн. Тиигэжэ таряа хуряалгын эхилхын урда тээхэнэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидат болгогдон тэрэ абтаа һэн.

ШЭНИИСЫН үргэн, бага ташаланһан поли. Энэ полиие гурбан хэһэт болгон хубаагаад, «СК-3» комбайнууд дээшэ доошоо, алтан далайн дундуур тамарна. Өөрөө Бубей Дармаев тэг дундань, зүүн гар тээнь бэрхэ механизатор Будажап Санжиев, баруун таладань Назир Шарипов гэгшэд онгосоёо урагшань бушуухан тамаруулна. Туһалагша нүхэртөө хаяндан:

— Андреевич, харана гүш? Назирнай маанадаа хабшажа орохо гээ хаш,— гээд, Дармаев тэрэ хүршэ комбайнер тээшэ шэртээдхинэ.

— Гайтайл эрэ даа, энэ Шарипов гээшэш!

Эдэ хоёр бэрхэ комбайнернуудай габшатай ажал хүдэлмэри олохон механизаторнуудай анхарал татаһан байха. Тэрэньшье зүб даа. Назир Шарипов нүхэрэйнгөө уряада харюу болгон, энэ жэлдэ 800 гектарай ургаса хуряахаб, чемпионһоо ехээр гээгдэхэгүйб гэһэн социалис уялга абаһан ха юм. Тэрээн тухайнь Бубейшье бүтүүхэн доогуур дууланһан байгаа хаш.

Тиигээдшье эдэ хоёр бэрхэнүүлэй хоорондо шангахан тэмсэл эхилшоо бэлэй. Зэргэлээд хүдэлжэ байһан нүхэд үүр сүүрээр ажалаа эхилжэ, орой һүни болотор хүдэлдэг байгаа. 15 гектарай ургаса баал болгон хадажа унатааха нормотой һаа, 40—50 гектар хүрэтэр сабшадаг һэн. Баал сүглуулан сохиходоо, сэхэшье комбайндахадаа, нормоёо ходо үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Августын 20-до дүн гаргахадань, Назир Шариповынь чемпионоо ахижархиһан—хамтадаа 660 гектарай таряа баал болгон, комбайнаараа хадаһан, харин тиихэдэ Бубейгэйхи 40 гектараар бага байшоо. Тиигээдшье байхадань, нёдондоной чемпион үлэ мэдэг миһэд гэхэһээ бэшэ ямар нэгэн ондоо тэмдэг огто үгэдэггүй бэлэй. Зүгөөр ажалайнгаа эршэ улам шангадхажа ороо һэн.

ҮДЭ БОЛООД байба. Гэб гэнтэ гэхээр Бархан уулын оройгоор бархагар хара үүлэн бөөгнэржэ, аадар бороо адхахаар янзатай болоно. Мандан шаража байһан наранишье баглагар үүлэнэй саагуур хоргодожо, долгилон байгаа алтан шара шэниисын поли үнгөө бууран, бороотор зүһэ орошоно.

— Абрам Андреевич субаяа асараа һэн гүш?—гээд, Дармаев штурвальщиһаа асууна.

— Яахаа һанаабта. Бороогой адхараа һаа, комбайнаа зогсоохоһоо бэшэ ямар хөөрэлдөөн байхаб?

— Тиигээ һаань, тэртээ харихагүйбди, комбайнаа һайса шэнжэлхэ, заһалтай юумыень заһахабди.

Хөөрэлдэһөөр ябатарнь, тэдээн тээшэ тооһо бурьюулан, автомашинын табилуулжа ябахань харагдана.

— Обед таанадтаа асараӓб. Бункертнай дүүрээ гү?—гэжэ кабинаа нээжэ, толгойгоо булталган сасуу, залуухан шофёр хүбүүн тэдээн тээшэ хашхарна.

— Наашань, комбайнда машинаа дүтэлүүл,— гээд, Бубей тэрэниие даллана.

— Зай, Коля, хэр ябана гээшэбибди?—гээд, шофёр Николай Эрдыневһээ асуугаадхина.

— Бубей Хуриганович, намайе яахаяа танда ороохо шэрэхыем табина гээшэб. Хүбүүд амар ябуулнагүйл.

— Манай ороохо шэрэхэеэ буляалдана гүт?

— Үгы бэд даа. Намайш гасаалнал. Нүхэдэйнгөө үдэшэлэн кинодо ошоходонь, би таанад тээшэ гүйлгэнэ ха юмбиб. Тиихэдэмни «чемпион боложо яатараа ядашообши» гэжэ байгаад хойноһоом оог-хааг табиллана. Ондоо комбайнһаа ороохо шэрэһүүлби гэжэ байнаб,— гэнэ Николайнь.

Бубей Хуриганович ехэ дураа гутанги, аягатай сайгаа һуури дээрээ табижархёод, Николайн урдаһаа сабшалаагүй нюдөөр хараад:

— Эй хөөрхы даа, комсомолби үшөө гэхэш. Нэгэ яндан өөдэгүй амитанай аманда орохогүй юумэ хэлэхэдэнь өөгшөөгөөд, тэрэнэй үгэдэ орошохо. Урдаһаань шаб байса харюусаха байтаа ха юмши. Биранагүйл гээшэт даа, залуушуул. Манай ороохо шэрэхэш, хаанашье ошохогүйш! Элдэб үгэ хүүр гаргадаг заримашуултай хөөрэлдэхөөр болоол гээшэ ха,—гээд, комбайнер анирггүй болошоно.

Энээн тухай бригада дээрэ үдэшэлэн хөөрэлдэхэшье саг тохёолдобогүй. Бункер соохи ороохо кузов уруу эюулжэ дуһаагүй, эдэнэй эдеэлжэ үрдеэдүй байтарнь бригадир хүрэжэ ерэбэ. Уданшьегүй бороошье дуһажа, улам бүри шангадажа эхилээ һэн.

— Иигээд лэ мүнөөдэрэймнай ажал барагдашаба гээшэл даа, ягаа урагшагүй юм.—гэжэ комбайнер һанаата болон һууна.

— Бубей Хуриганович, Онёогой саада бэедэ бороо ороногүй гээшэ бэзэ! Харагтыш, тэнгэри ялайжа байна ха юм. Тэрээн уруу Шариповые ябуулха гэжэ һанаа һэм. Тэндэ 30 гектар ешмээн бии юумэл даа. Теэд тэрэмни тиишэ ошохогүйб, комбайнаа заһахам гээд, огто арсажархиба,— гэнэ бригадир.

— Теэд хайшан гэхэб. Миниишье ошоходо болохо юм бэшэ гү.

Тэрэ үдэр бороо хүрын алхаржашье байгаа һаань, Дармаев Михайлов хоёр Онёо голые гаталжа, тэрэнэй саада бэеын ешмээн хоёр үдэр соо хадажархёод, һөөргөө бусаа һэн.

...ҮҮР САЙЖА байһан хэбэртэй, сонхоор туяатана: Бубей үни һэрицэнхэй, бороогой дуһалнуудай гэрэй хушалта забһаргүйгөөр пигнаганатар сохихыень шагнаархан, «хэзээшье сэлмэхэ тангэриб даа» гэжэ бодон хэбтэнэ. Зааха дурэ гэхэ дуран ... шье, толгойдонь элдэб ... удаа дараалан түрэжэ, уни ... үнгэрһэн юумэнүүд һанаандань ... но.

Үшөө 17-той болоод байхад... хиин механизаторнуудай һург... һураһан, армида алба хэһэн, ... экскаватор дээрэ хүдэлһэн ... мэнэ һая үнгэрһэн шэнгээр ... на. Түрэл колхоздоо бусажа, ... болоодшье ябаа. Тингэжэ бай... нэн түрүүн штурвалынь ... «Коммунар» урдань байхадаа ... «Энэ хөөрхэйгөөр сезон сооо... шамайл 200 гектар таряа ... бэлэйб, мүнөө ямаршье ондоо ... гээшэб? «СК-3»— һайн лэ ... даа». Иимэ бодолой толгойе... лээдхихэдэнь, Бубей дэбдихэр... ры бодожо, эдеэлэн сасуу ... үмдөөд, газаашаа даб гэнэ.

— Хайшаа ошохошниб, газа... роо шааяжа байна бэшэ аал... һамганиинь хойноһоонь асууна...

— Комбайндаа ошохом. Б... заһахаар, һэлгэхээр юумэнүү... һэн,—гэжэ тэндэ унтажа но... хэбтэһэн дүрбэн үхибүүдээ ... хинэ аа гүб гэһэншэг аалихана... лээд, гаража арилшана...

... Мүндэлхэ нарантай уни... шаг, Баян-Голой үргэн талын ... лан дээгүүр трактор машины... онгосонуудай таһалтаряагүй ... нөөн хара эртүүр аяар холо... ряатана. Эндэхи механизатор... һүүлшын гектар таряаланда ... оролго. Эмхи гуримтайгаар тар... ряалгаяа эхилһэн Карл Маркс... рэмжэтэ колхоз хоолосто ургах... даа хаһа соонь хуряажа ... Энээнтэй хамта үшөө нэгэ һон... той мэдээсэл нютаг соогуур ... гаан түргэнөөр тараба. Нёдо... чемпион, мүрысөөнэй эхи та... Бубей Хуриганович Дармаев ... уялгаяа үлүүлбэ. Республикын ... комбайнер 1200 гектарай урга... ряаба!

Баян-Голдо, бүхы Баргажан ... үзэгдөөгүй ехэ илалта! Иимэ ... зарай ургаса урдань эндэ хэзэш... ряажа шадаагүй юм.

Хэлэһэндээ хүрэжэ, зори... түйлаһан Бубей Хуриганович ... шье хүхюутэй, яаралгүйхэн гэ... шээ алхална. Тэрэнэй эдэбхи ... олондо хандаһан уряань мини... хосороогүй. Тэрэнэй хани нүхэ... шань Назир Шарипов баһал ... нээ бэелүүлбэ. Тэрэ 1000 гект... ла дайдын таряа хуряагаа. ... Доржиев тэдэнһээ ехээршье ... гүй даа. 900 гектар. Ихэлээр... маевай гаргаһан үүсхэл ... ошотомо дүлэтэй байбал ха ... Бубей Хуриганович хара ... раад, гансаарханаа мүнөө жэл... гаса хуряалтын, алтан урасха... лууршан болоо бэшэ, үшөө ... нүхэдые алдар солодо хүргөө ... Бубей комбайнерай габшагай ... лые, эршэ ехэтэ урэ дүнгые ... срэхэ үедэ үшөө ехэ амжалта ... хыень хүсэл даа.

Г. ШЕЛКОВНИ...
Баргажан.

ХОНИН ҺҮРЭГ—МАНАЙ БАЯЛИГ

ИИГЭЖЭЛ АЖАЛЛАХА ЁҺОТОЙ

Хонишон Цыремпилова шэнгеэр хүдэлэгты! Иимэ уряа сүү манай Бэшүүрээр тараһан байха. Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Шалсама Ламажаповна Цыремпиловае хэн мэдэхэгүйб! Бултал мэдэхэ болонхойди. «Буряад үнэн» газетэдэ өөрынгөө статья толилжо, республикынгаа бүхы хонишодто хандаа һэмнай.

Һайнаар лэ ажалладаг хадань, хүн бүхэнэй нүхэр Цыремпиловагай жэшээгээр ажаллаха гэдэгынь сийлгосотой. Тиимэ хүнүүд манай совхоздошье бии. Энэ жэлдэ ажахымнай олон хонишод һайнаар ажаллажа, үбэлжэлгые угтажа байнхай. Тэдэнэй заримануудтай танилсаябди.

Ново-Сретенск тосхон. Энэ тосхоной хажууда хоёр отара байрладаг. Ахалагша хонишод Степан Кузьмич Ткачев, Истафор Трофимович Селиванов гэгшэд 1080 эхэ хонидые харууһална. Эдэнэр үнгэрһэн зундаа хонидоо һайнаар бэлшээжэ таргалуулаа. Минии нэгэтэ уулзахада, «хонидоо таргалуулхые оролдожол байнабди» гэжэ Степан Кузьмич хөөрэжэ байгаа һэн. Нээрээшье тиигээ даа. Үбэлэй хурьгадые март—апрель һаранууудта эхэнүүдһээнь амяарлаад, бүхы хонидоо зунай бэлшээридэ адуулжа эхилээ. Нёдондо үбэл үбһэ тэжээлээр багадажа, зарим хонидойнгоо тэнхээ тамираар һуларһан байбашье, түрүүшын зүлгэ ногоон дээрэ малаа гаргамсаараа шадамараар адуулжа, хонидоо түргэн зуураар хүсэ шадалтай болгоо бшуу.

Нүхэр Ткачев хонидые зунай үедэ адуулхадаа, бэлшээриеэ хододоо һэлгэжэ байдаг. Илангаяа хүдөөгэй бэлшээридэ тала газараар хонидые адуулхада ногоониинь шэмэтэй байдаг гэжэ хөөрэнэ. Имагтал оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа ашаар август һара гаратар хонидоо тобир тарган болгожо, искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилээ.

Ахалагша хонишон Истафор Трофимович Селиванов хүршэнэртөө баһал булигдаагүй. Эдэ хоёр отарын хонишод августын 5-һаа эхилээд эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, энэ хүдэлмэреэ богонихон болзорто эмхидхэжэ дүүргээ. Зарим үдэрнүүдтэ отара бүхэнһөөнь 40—50 хонин искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг байгаа. Ахалагша хонишод нүхэд Ткачев Селиванов хоёр техник-үрэжүүлэгшэдэй мэргэжэл шудалһан хадаа, пунктынгаа ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаа.

Тиихэдэ Гутай нютагтамнай эхэ хонидой гурбан отара байрладаг, хамта 1700 хонин харууһалагдадаг юм. Ахалагша хонишод Андрей Преловский, Дулгарма Гомбожанова гэгшэдэй отарануудтахи 1150 эхэ хонид августын 3-һаа үрэжүүлэгдэжэ эхилээд, һараһаа үлүүхэн болзорто дүүргэгдээ. Мүнөө хонишод үбэлэйнгөө хото хорёо заһабарилжа, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ байна.

Урда жэлэйхитэй сасуулбал, энэ жэлдэ үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдаба гээшэ. Юуб гэхэдэ, совхозой зоотехник нүхэр М. Е. Зимирев пунктнуудай ажалые саг соонь эмхидхэлсэһэн, хэрэгтэй болохо зүйлнүүдээр хангаһан байха юм. Энээнтэй хамта, совхозой хусанууд аминдаа нэгэ газарта харууһалагдажа, һайн тэжээл дээрэ байлгагдажа, тобир тарган болгогдоод, отаранудта хубаарилагдаа.

«Нэгэшье хонидоо һубайруулхагүйбди» гэһэн зорилго манай Бэшүүрэй совхозой хонишод табинхай. Эбтэй эетэйгээр ажаллабал, үбэлжэлгын үедэ хонидоо һубайруулхагүй, абаһан түлнүүдээ гарзада оруулхагүй байха.

Хүдэлмэридөө үнэн сэдьхэлээ табижа ажаллаха хэрэгтэй гэжэ Баян-Голой солото хонишон Шалсама Цыремпилова хөөрэһэн байгаа һэн. Тиигэжэл ажаллаха ёһотой ха юмбибди. Тиигээл һаа, амжалта түйлагдаха бшуу.

Д. МУНКУЕВ,
Мухар-Шэбэрэй управлениин Бэшүүрэй совхозой хүдэлмэришэн.

ШАЛСАМЫН ҮҮСХЭЛЭЭР

Цырен-Доржи Дабадагбаев Эрхирэгэй совхоздо эхэ хонидые харууһалдаг. Хайшан гэжэ ажаллабал, олон хурьган түлжүүлэгдэхэб гэжэ энэ дүршэлтэй хонишон һайса мэдэхэ болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 84 хурьгадые түлжүүлжэ, совхозойнгоо хонишодой мүрысөөндэ эрхимлээ һэн.

Мүнөөшье жэлдэ мүн лэ хонидоо эрхимээр бэлшээжэ, хүшэ шадалыень һанаһандаа хүрэтэр шангадуулаа. Үглөөнэй 4—5 часһаа харанхы болотор зунай, намарай бэлшээридэ атарлуулан ябуулаа бшуу. Хужар дабһаар, уһаар дутаагаагүй. Һайса мяхажаһан, таргалһан хонидынь саг соогоо ототой боложо, үрэжүүлгынь хүдэлмэри амжалтатайгаар үнгэрбэ. 45 хоногой туршада 720 хонидынь заабариин ёһоор үрэжүүлэгдэө. Техник-үрэжүүлэгшэ Базар Жанчипов шадабаряа дууһан гаргаа, һайса оролдоо.

Һүүлэй олон жэлэй туршада хонин бүриһөө заабол хурьга, зариманһаань 2 хурьга түлжүүлдэг суута хонишон Шалсама Цыремпиловагай гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжээд, хонин бүхэнһөө хурьга түлжүүлхэ, эхэһээ һалгаагдатарынь хурьган бүхэнэй шэгнүүрые 20—22 килограммда хүргэхөөр шиидээ.

Энэ зорилгоёо Цырен-Доржи Дагбаевич лаб дүүргэхээр. Юуб гэхэдэ, хонидынь дууһан тарган тобир, үбһэ тэжээлшье нёдондоноойхиһоо 2 дахин ехээр бэлдэгдэнхэй. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүридэ сүүдхэдээ 500 грамм үбһэн хүртэдэг жэшээтэй һаа, мүнөө килограмм хүртэхэ байна. Совхозой дирекци 50 центнер холимол тэжээл үгөө. 15 гектарта таригдаһан зеленкоёо сүглуулан соможо, газаагаа шэрэжэ дүүргэжэ байна.

Хабарһаа хойшо 100 гектар сабшалан даагаад, бултыень 3 дахин, зарим участогыень 4 дахин уһалаа һэн. Эрхимээр, оролдожо ажаллаһанайнь урманда тэндэһээ 1300 центнер сэл ногоон үбһэн хуряагдаа бшуу.

Олон жэлэй дүршэлтэй туладаа, хашаа хорёогоо, хонидойнгоо байра үнинэй дууһан һэльбэһэн, заһабарилһан, дулаалһан. Хаалта хаамагуудынь дууһан бэлдэгдэһэн, шэнээр нэмэжэ хэгдэһэн. Сагаадагдаха, будагдаха газарнуудынь будагданхай, бусадшье шухала жэжэ хэрэгсэлнүүдынь хүсэд бии.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
«Коммунизмын туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Улаан-Үдын аймаг.

ЭДИР ХОНИШОН

— Үбэлэйнгөө хурьгадые энэ зундаа һайнаар бэлшээн таргалуулаад, октябрь—ноябрь һарануудта гүрэндөө худалдаха зорилготойбди. Тамнай хурьгадые адуулхада ямар гэжэ һананат?—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Баяжан Бадмаевич Цыбиковэй мал ажалда үнинэй хүдэлжэ, һайн дүршэлтэй болоһон С. С. Бальжановта хандахада:

— Болохол даа. Һургуулиин хэшээл дүүрэхэнь. Үхибүүдни туһалха,— гээд, нүхэр Бальжанов харюусаа һэн.

Иимэ хөөрэлдөөн Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой правлениdэ байгша оной хабар болоһон байгаа. Энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр Санжа Сундуевич Бальжанов 300-гаад хурьга даажа абаһан юм. Зунай тунга ногоондо хурьгадаа һайнаар бэлшээн таргалуулха, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа.

Һургуулиин хэшээл дүүрэжэ, зунай амаралтын үе болобо. Нүхэр Бальжановай басагад — Хажидма Сэсэгма хоёр аба эжыдээ ехэ туһа хүргэбэ. Амаралтынгаа үедэ тэдэнэр хонидыень харюулдаг байгаа ха юм.

— Басагадни яһалал һайн хонишод болохо хэбэртэй. Бага басаган — Хажидмамни бүришье бэрхэ байна,— гэжэ Санжа Сундуевич энеэдхилэн хөөрэнэ.

Энэ отарын хурьгад томонуудшье, тобир таргануудшье даа.

Д. БАЛДАНОВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хажидма хонидоо харюулжа ябана.
Авторай фото.

АХАДАШЬЕ УРГАХА БАЙБАЛ

Ахын колхозууд байгаалиин хүйтэн уларилтайшье һаа, жэл бүри ургамалнуудые тарижа, туршалга хэжэ байдаг болонхой. Хэдэн жэлэй саада тээ «Улаан Аха» колхозой гэшүүд хартаабха тарижа, нютагжуулаа һэн. Харин энэ жэлдэ Саяан уулын тала дайдадахи тунга газар түрүүшынхеэ хахалагдажа, тэрээн дээрэнь 600 гектарта зелёнко таригдаһан юм. Мүн эндэ түрүүшынхеэ тари... һан горох яһала һайн урэ ... үгэжэ байна. Мүнөө эдэ үдэр... тэ 220 гектар дээрэ тариг... горох дундаа зэргээр гектарай ... —150 пүүд сэбэр ороохо ... Аймагай бусад ажахынууд... мээнэй гараса һайн. Эдэ бүгэд... хаража үзэхэдэ, Аха нютаг... баян ургаса хуряажа боло...

Залуушуулай залиршагүй ажа...

Ууджамхан, уһа нуураар айхабтар баян Яруунаар ябажа үзөөгүй хүн, үглөөгүүр эртэ Улаан-Үдэ хотоһоо гараһан автобусоор үдэшэ орой болотор һэжэрүүлхэдээ, гайтайхан холо байдагыень мэдэхэл байха.

Яба ябаһаар Яруунын совхозой түрүүшын фермэдэ одоошье хүрэжэ ерэгдэбэ.

Бидэнэр, Зүүн-Сибиириин технологическа институдай студентнэр, Яруунын совхоз ерэһэн түрүүшынгээ үдэрһөө эхилэн тарянай гооог дээрэ хүдэлһэн байнабди. Мүн маанадһаа гадна, хүдөө ажахын институдай бухгалтер-экономистнуудай бүлэгэй 21 ... басагад хоёр халаанда ябаж... гаад, шадамар бэрхээр ажал... байна. Эдэнэрэй дундаһаа... дентнүүд Галина Макушкин... на Ходорова, Таня Алексеев... талий Трухин болон бусадай... дамар бэрхээр ажаллаһые ... дуулымаар. Совхозой алишь... хоёрдохи, гурбадахишье фер... таряа хуряалгын хүдэлмэри... рэ ябаһан студентнүүд шал... бэрхээр ажаллажа, баһал ... най һайшаалда хүртэһэн ... той Улаан-Үдэеэ бусажа ер...

Д. БАЛДУ...
Ярууна.

ВСНХ-гай ШЭНЭ ТОГТООЛОЙ ГОЛ УДХА ШАНАР

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЫН АША ТУҺАДА

Шэнэ техникэ зохёохо ба тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ажал дээрэ предприятинуудай экономическа болон хүдэлмэришэдэй материальна урмашуулгые дээшэлүүлхэ тухай тогтоол СССР-эй Арадай Ажахын Дээдэ Совет (ВСНХ) баталан абаа. Энээн тушаа АПН-эй корреспондентын хэдэн асуудалда научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые зохилдуулан тааруулха Гүрэнэй Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр К. П. Рудневай харюу толилогдоно.

Хэнэйшье мэдэхээр, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ материальна талаар урмашуулха гээшэ социалис экономикые хүгжөөлгын гол хүсэн болоно. «Сэхэ, гансахан лэ эдэбхи үүсхэлээр бэшэ, харин агууехэ революциин ашаар бии болоһон эдэбхи үүсхэлэй туһаламжаар, хүн бүхэнэй хубиин урмашалга дээрэ, ажахын тоосооной үндэһэ һуури дээрэ нэн түрүүн социализм тээшэ дабшаһан бата зам байгуулхые оролдогты, ондоогоор таанар коммунизмда дүтэлжэ шадахагүйт, ондоогоор таанад хэдэн арбаад миллион зониие коммунизмда дүтэлүүлжэ шадахагүйт»,—гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн байна.

Һайнаар ажаллаһанайнь түлөө хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые материальна талаарнь урмашуулха хэдэн ондоо гурим совет арадай ажахыда бии юм. Өөһэдынгөө гол салин хүлһэнһөө гадуур тэдэнэр продукци үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэһэнэй, мүн үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ, продукциингаа өөрынь үные хямдаруулһанайнгаа, бусад амжалта түйлаһанайнгаа түлөө хирэ хирэ болоод лэ ехэ мүнгэн шанда хүртэдэг гээшэ. «Шэнэ техникэ ба технологи зохёон нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин ажал ехэтэй хүдэлмэри комплексноор оньһожоруулха ба автоматизацилха хэрэгтэ предприятинуудай экономическа болон хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашуулые дээшэлүүлхэ тухай» тусхай тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1960 оной июниин 23-да баталан абаа һэн. Энэ тогтоол предприятинуудые шэнэ техникээр хангаха, үйлэдбэриин процессуудые комплексноор оньһожоруулха ба автоматизацилха хэрэгтэ тон ехээр нүлөөлөө.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада 7.626 уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшод 12 миллионһоо дээшэ дурадхал оруулаа. Тэдэнэйнь 7,6 миллиониинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэл бүхэндэ таба шахуу миллиард түхэриг гүрэнэй мүнгэ арьбалха арга олгоно.

1959 онһоо 1963 он болотор Совет орон доторнай үйлэдбэриин гол фонднуудай хахадынь шэнэлэн хубилгагданхай.

СССР-эй Арадай Ажахын Дээдэ Соведэй баталан абаһан тогтоол оронойнай экономикын бүхы һалбаринуудта шэнэ техникэ зохёон нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ предприяти, научно-шэнжэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашуулгые нилээд ехээр дээшэлүүлнэ.

ШЭНЭ ТОГТООЛОЙ ОНСО ИЛГААНЬ ЮУБ?

— Завод, фабрика, барилга, шахта, рудник болон бусадта хүдэлмэришэдэй культурна ажаһуудалые һайжаруулха, үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан предприятиин фонд бии. Тус фонд предприятиин гүрэндэ оруулһан олзо доходһоо суглардаг байна.

Предприятиин фондын 20-һоо доошо бэшэ процентнь шэнэ техникэ худалдан абаха ба үйлэдбэриеэ үргэдхэхэ хэрэгтэ гаргашалагдана. 40 процентнь—байрын ба культурна ажаһуудалай барилгада, мүн хуушарһан гэрнүүдэй заһабарида; үлэһэн 40 процентнь—ажалай түрүүшүүлые шагналгада, хүдэлмэришэдэй курортно, санаторно путёвконуудые абалгада, тэдхэмжэдэ гаргашалагдадаг гээшэ.

Химическэ, нефтехимическэ промышленностиин предприятинуудта олзо доход оруулха түсэбэйнгөө 15 процентые фонддоо абахыень зүбшөөгдэнхэй. Металлургическа, машина бүтээлгын, бусад промышленностиин предприятинууд түсэбтэ олзо доходойнгоо 10 процентые өөһэдынгөө фонддо оруулха эрхэтэй.

1960 оной июнь һараһаа партти, правительствамнай дээрэ дурсагдаһан фондһоо гадна, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулгын һалбаринуудай үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ үшөө нэгэ фонд байгуулха зүбшөөл үгэһэн байна. Тус фонд продукциин өөрынь үные хямдаруулгаһаа арьбалагдаһан мүнгэнһөө сугларна. 1965 оной январиин 1-һээ химическэ, нефть илгадаг, целлюлозно-саарһанай промышленностиин предприятинуудта тиимэ фонд байгуулагдахань.

Мүнөө шэнэ техникэ һайнаар хэрэглэһэнэй түлөө урмашуулха хүдэлмэри урдынхида орходоо һураггүй үргэнөөр ябуулагдаха болоно. Промышленностиин бүхы һалбаринуудай, барилгын, транспортын, хэлхээ-холбооной, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд мүнгэн шанда хүртэхэ эрхэтэй. Мүнгэн шангуудай хэмжээн зохёогдоһон шэнэ техникын хэды шэнээн аша үрэ үгэхэ хэмжээнһээ дулдыдаха зэргэтэй. Жэшээнь, уралан нарижуулгын нэгэ дурадхалые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд байхада, тэрэнь жэл соо 10 мянган түхэриг арьбалха арга олгохо байгаа һаань, тэрэнэйнь 6—25 процентые (2 мянган түхэригһөө дээшэ бэшээр) авторто үгтэхэ шангай хэмжээ тогтооһо. Хэрбээ жэл соо 5 миллионһоо дээшэ түхэригэй арьбалалга үгэхэ дурадхалай байгаа һаа, шангай хэмжээн 200 мянган түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын зарим дурадхалнуудай экономическа талаараа хэр аша үрэтэй байһаниие тодорхойлхонь бэрхэтэй байдаг. Жэшээнь, медицинскэ шэнэ эм бии болгохо гэхэ мэтэ. Энэ ушарта хүдэлмэрилэгшын абадаг шан тогтоогдохо болоно.

Химическэ, нефть илгадаг, машина бүтээлгын промышленностьда үлэмжэ һайн дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд байһан мэргэжэлтэ үшөө зургаа һарынгаа салингай хэмжээнэй зэргэ нэмэлтэ шан абаха эрхэтэй.

Шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ ажалда сэхэ хабаадалсажа байһан юрын хүдэлмэришэдэй салин дээдэ тарифаар түлэгдэхэ юм. Гадна, даалгабаряа саг соонь һайн шанартайгаар дүүргээд байгаа һаа, тэдэнэр үшөө салингайнгаа 40 процентын зэргэ шанда хүртэхэ болоно.

ТОДОРХОЙ ЯМАР ХҮДЭЛМЭРИИН ТҮЛӨӨ ШАН ҮГТЭХЭБ?

Хамагай түрүүн техническэ эрхим һайн, бүхэ, бүтээсэ ехэтэй механизм, аппарат, прибор болон бусад түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдые зохёогоод, мүн үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй түлөө, гадна үйлэдбэриин аша үрэ ехэтэй шэнэ технологи байгуулһанай түлөө үгтэхэ. Ажал ехэтэй хүдэлмэриие комплексноор оньһожоруулһанай, автомат техникэ хэрэглэһэнэй, хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн хубилгаһанай түлөө хэдэн шангууд үгтэхэ ба...

Гэр байрын барилга дээрэ ... точно арга, шэнэ конструк... материал хэрэглэһэнэй түлөө ... рилгашадта баһал шангууд ү... юм. Барилгын аша үрэ е... шэнэ проектын авторнуудта, ... гаалиин минеральна баялиг... бэдэрхэ шэнэ, түрүү арга ... хэрэглэһэн геологуудта т... хэмжээнэй шан тогтоогдонхой.

СССР-эй ВСНХ-гай тус то... лой баталан абтахын урда т... хүдэлмэри хэгдэһэн гээшэ. С... эй Наукануудай академиин ... хын тоосооной талаар научн... ведэй хүтэлбэри доро ороно... академическа ба ажахын һ... ринуудай институдууд пред... тинуудта шэнэ техникэ хэрэ... хүдэлмэри наринаар шан... үзөө. Ажахын тоосооной ба ... ническэ дэбжэлтын аша ту... асуудалнуудаар орон дото... зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэгдөө. ... рээндэ наука, техникын, ... индустриин тон олон хүдэл... лэгшэд хабаадалсаа.

Арадай ажахые хурдан т... нөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ шу... үүргэ дүүргэхэ шэнэ техни... лэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрү... һайн үрэ дүн түйлагшадые ... наар урмашуулха болоноо... хэрэгтэ жэл бүри хэдэн зуу ... лион түхэриг гаргашалагдаха ... башье, аша үрээ харюулха ... һаниинь найдамтай.

(АПН)

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной октябриин 9.

АЖАЛАЙ ПОЛИТЕХНИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ

Александр ВАСИЛЬЕВ,
РСФСР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин үйлэдбэриин һуралсалай эрдэм-шэнжэлэлгын институтдай директор

[...]етскэ Союзай юрэнхы эрдэмэй, [...] дүршүүлхэ политехническэ [...] һургуулинуудта арба нагэн [...] орондо арбан жэл һураха бол[...]тоогдоо. Тиихэдэ 1958 он бо[...] байһан арбан жэлэй һуралсал[...]аһан удхатай бэшэ юм. Ажалай [...]хническэ, үйлэдбэриин һурал[...] һургуулинуудтал адли иимэ [...] һургуулинууд саашадаашье [...]хо байха.

[...]өө совет һургуулида үйлэдбэ[...] һуралсалай ямар болохо тухай[...]а **Александр Васильев** иигэжэ [...]:

[...] тулэб үйлэдбэриин һуралсал [...]лгоһон дээрэһээ 1958 ондо со[...]ргуулидахи һуралсалай болзор [...]жэлээр һунаагдаа бэлэй. Юрэн[...]олитехническэ һуралсалые мэр[...] һургаха эхин һуралсалтай [...]үлһэн табан жэлэй дүй дүр[...] харахада, энэ зорилгые һу[...]ала һаадгүйгөөр шиидхэхэ ар[...] байһаниинь элирээ.

[...]а нэгэн жэл һурадаг байхадаа, [...]һөө арба нэгэдэхи класс ху[...] алибаа ажал мэргэжэлэй эхи [...] ехэнхидээ арбадахи классай [...]алай түрүүшын хахад жэлдэ [...] гү, али дунда һургуулида-[...]ын жэл хахадай турша соо шу[...]алаг һэн.

[...]адахи классай һуралсалай хоёр[...] хахад жэлдэ, мүн һүүлшынгээ класста һуража байгшад ажалай мэргэжэлые хоёрдохи **разряд** хүрэтэр, мүн саашаньшье дээшэлүүлдэг байгаа. Теэд өөһэдын штатна хүдэлмэрилэгшэдые һургадаг үйлэдбэриин предприятинууд лэ разрядтай мэргэжэлтэдые үлүү һайнаар бэлдэжэ шадаха бшуу. Мүнөөнэй социалис предприятинуудта ажаллагшадай мэргэжэлые эмхитэйгээр дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжо бии. Юрэнхы эрдэмэй һургуулида ажал һуралсал хоёрые хоорондонь холбоотойгоор ябуулха зорилго бэелүүлхэ гэбэл, һурагшадта эхин шатын лэ мэргэжэл олгоходо хүрэхэ юм.

Һуралсал ажал хоёрой холбоое бэхижүүлхэ тухай, СССР-тэхи арадай гэгээрэлые улам хүгжөөхэ тухай 1958 ондо баталан абтаһан Хуули бэелүүлхын тула табан жэл соо хэгдэһэн хүдэлмэриин дүн олониитын һонирхол үүсхэһэн байна. Ажал хүүлэжэ һургаха сагые, мүн юрэнхы эрдэмдэ һураха болзорые зарим тэды хороожо болохо тухайда һургуулин, предприятинуудай олохон хүдэлмэрилэгшэд, түрэлхид, мүн һурагшад өөһэдөөшье һанамжа оруулһан байна.

Һаяшаг КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үйлэдбэриин һуралсалтай юрэнхы эрдэмэй, ажалай политехническэ дунда һургуулида арбан жэл соо һургахаар болзорлохо тухай тоггоол гаргаа. Һургуули дүүргэгшэдые саг соонь ажалда оруулха хэмжээ абажа байхыень һурагшадай мэргэжэлдэ хабаатай эмхинүүдтэ дурадхагдаа. Һуралсалай болзорые хорооһон ушар урданай арбан жэлэй һуралсалда буцаһан удхатай бэшэ гэжэ тоггоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Теэд үйлэдбэриин һуралсалда ямар хубилалтанууд болооб?

Мүнөө юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинууд барилгашан-хабсаргагша, булад хайлуулагшын туһалагша гэхэ мэтын (18 наһа хүсөөгүйшүүлэй ажаллахань хориултай) зарим мэргэжэлнүүдтэ һургахаяа болихонь. Тэрэшэлэн ажалай талаар дундуур мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые (жэшээнь медицинскэ сестрануудые, хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэдые, библиотекарьнуудые) юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта һургаһанай үлүү. Тэдэниие тусхай дунда һургуулинуудта һургабал таарамжатай байха. Һурагшад ондоо ажал хүдэлмэриин талаар даб дээрэхи мэргэжэлтэй болотороо һургагдаха байна.

Үйлэдбэриин һуралсалтай арбан жэлэй дунда һургуулинууд ажал һуралсал хоёрые холбоотойгоор эрхилхэ, үхибүүдые ажалда дуршуулан хүмүүжүүлхэ гол зорилготой зандаа үлэнэ.

Ажалда, үйлэдбэридэ дуршуулгэ политехническэ шэнжэтэй байха. Тиихэдээ үйлэдбэриин эхи үндэһые эрдэм ухаанай эхин шататай нягта холбоотойгоор шудалуулха, һурагшадые ажалда коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ ушартай.

Бүхы классуудай һурагшадые ажалда дуршуулхэ, тэдэнэй дээгүүр классуудта ороходоо ажалай дуршэлтэй байхадань ехэ анхарал табигдаха болоно.

Городой һургуулиин дээгүүр классуудай һурагшадые теоретическэ, практическа талаарнь ажалда һургаха түсэбөөр 1356 часай орондо 708 час үгтэнэ. Хэрбээ класс классаарнь абажа хараха болоо һаа, энэ саг иигэжэ хубаарилагдаха: юһэдэхи класста —үйлэдбэриин һуралсалай талаар 35 неделитэй байхадань, долоон хоног соо академическэ 6 час; ажалда дуршуулхэ, ажал хэхэ 36 хүдэлмэриин үдэртэй байхадань, үдэрэй 6 час; һүүлшын класста —35 неделитэй байхадань, долоон хоног соо 6 час; мүн баһа ажалда дуршуулхэ, ажал хэхэ хоёр неделитэй байхадань, үдэр бүхэндэ 6 час соо һургаха.

Һүүлшын хоёр классуудай үйлэдбэриин һуралсал ехэнхидээ цех соо, участогта, промышленна предприятинуудта эхилэгдэхэ, дүүргэгдэхэ байна. Һурагшад ажалда дуршуулэгдэжэ байха үе соогоо, болохотойл һаань, ехэнхидээ предприятинуудай цехүүдтэ хүдэлмэрилхэ байна.

Үйлэдбэриин һуралсал арбадахи класста шалгалтын экзаменаар, мэргэжэл олгохо шалгалтаар түгэсхэгдэхэ. Һургуули дүүргэгшэдэй ажал шудалһан теоретическэ мэдэсынь, дуршэл шадабари олоһонойнь сэгнэлтэ дунда эрдэмтэй болоһые гэршэлһэн аттестат соо тэмдэглэгдэхэ. Энээнтэй хамта, һургуули дүүргэгшэд ажалай мэргэжэлтэй болоһон тухайдаа үнэмшэлгэ абаха юм.

Һурагшадые хоёр жэлэй турша соо ажалай хэдэн мэргэжэлдэ һургахын тула 708 час хүсэд хүрэхэ байха.

Хүдөөгэй һургуулиин 7-дохи класс-һаа эхилээд, бүхы һурагшадые тэдэнэй үйлэдбэриин бригадада гү, али һуралсал-туршалгын ажахынуудта хүдэлгэхэдэ, ниитын ашатай туһатай ажалда хабаадуулха арга олгоно. Гурбадахи классай тракторист-машинистаар, механизатор-малшанаар, ургамал таригшаар, хүдөө ажахые электрификацилха электромонтёроор, хүдөөгэй үйлэдбэридэ лаборантаар хүдэлхэ эрдэм, дуршэлтэй боложо, һургуулияа дүүргэхэ байна.

Ехэ дүй дуршэлтэй болоһон, ажал һуралсал хоёрой хоорондохи холбоое һайса тодорхойлһон дээрэһээ, һурагшадые ажалда дуршуулхэ болзор хорооохо аргатай бологдоо. Дунда һургуулиинхидые ажалда һургаха гээшэ залуушуулые ажалда һургаха юрэнхы гуримай нэгэ тусгаар һалбаринь болоно.

(АПН).

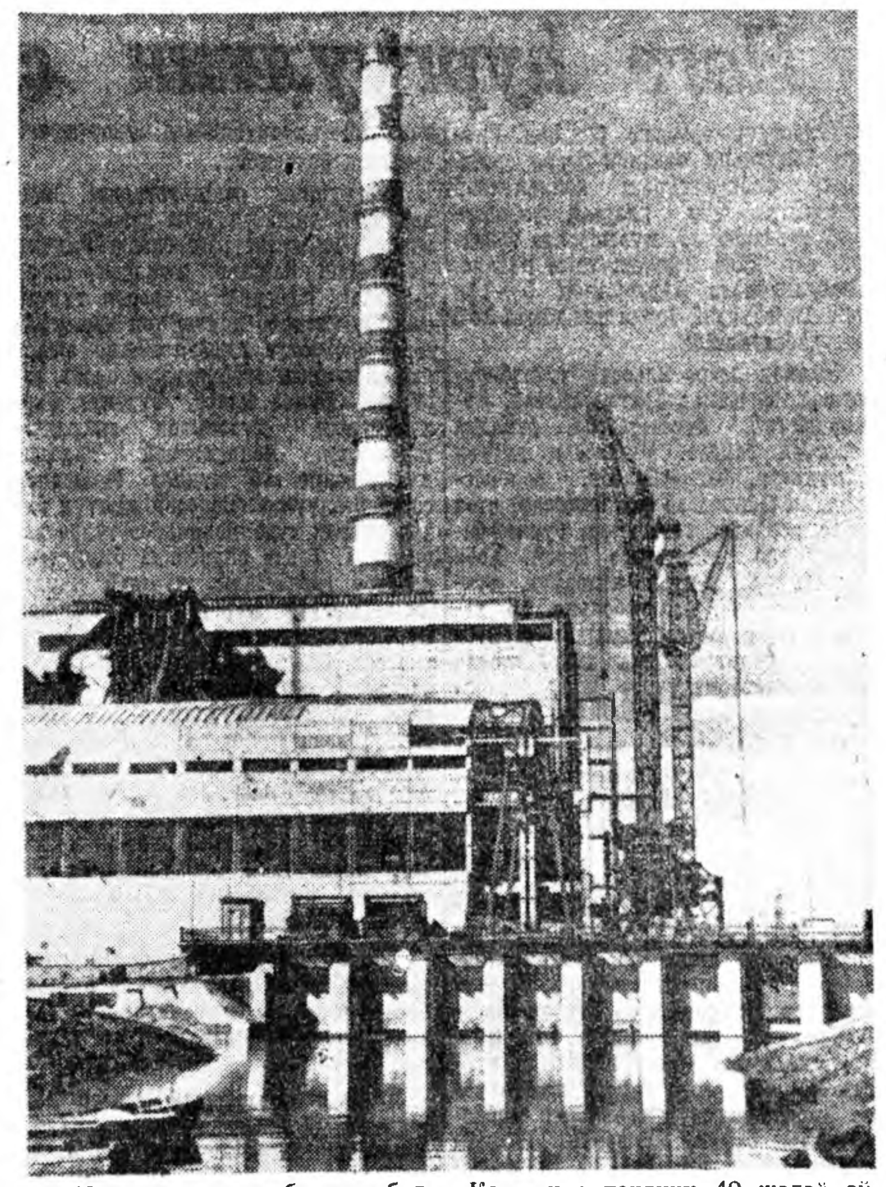

Молдавиин республикын болон Коммунис партиин 40 жэлэй ой октябриин 12-то тэмдэглэгдэхэнь. Энэ ойдо барилгашад һайн бэлэг бэлэдхээ. Днестровск город (энэ Молдавиин эгээн һаяын город юм, үшөө карта дээрэшье тэмдэглэгдээгүй) шадар Кучурганска ГРЭС-эй 200 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын блок сентябриин 29-дэ баярай оршон байдалда ашаглалгада үгтөө. Энээниие хабсаргаха, ашаглалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие барилгашад хараалагдаһан болзорһоо гурба һара урид дүүргэһэн байна. Элшэ хүсэнэй энэ блогой бүхы узелнууд болон агрегадууд эрхим һайнаар хүдэлнэ. Молдавиин элшэ хүсэнэй энэ томо предприяти промышленна ток үгэдэг болсо. Станци хүсэдөөр хүдэлдэг болоходоо, 1 миллион 200 мянган киловатт элшэ хүсэ үгэхэ юм. Зураг дээрэ: Кучурганска ГРЭС-эй нэгэдэхи энергоблогой байшан.

АПН-эй фото.

Коммунис ажаһуудалай түлөө

ИИМЭЛ ХАДАА ЁҺООР ДАА

[...]ан-Үдэ. Коммунис ажалай нэ[...]ргэтэй предприяти — сэмбын [...]а. Тэндэхид һара бүриингөө [...]ые алгадгүй үлүүлэн дүүргэ[...]түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад [...] түхэригэй продукци үгэнэ. [...]йнь бүтээсэ, мүн олзо доход[...]алгань жэлһээ жэлдэ дээшэл[...]э—тэдэнэй бүгэдын жама ёһо [...]ой. (Алишье предприяти, колсовхоз бүхэн иимэ болошодог [...]мар гоё байха һааб!)

— Шалтагааниинь юун бэ гэнэ [...]. Амяа хараха, аминайнгаа [...] болохо, үмсэлиг заншал гарга[...]оллективаа тоохогүй—иимэ ябадал [...] нэн түрүүн тэмсэжэ эхилээ [...]. Өөрынгөө цех, коллективтэ [...] хандажа һураха, ниитынгээ [...] тухай эгээ түрүүн бодожо ху[...] гээшэ тон шухала байгаа юм... [...]унис ёһо заншал тухай оло да[...] хөөрэлдэһэн, эмхидхэлэйшье [...]мари һайса ябуулһан байгаа — гэжэ дүрсагдаһан коммунис [...] предприятиин директор ну[...]льцман омогорхон хөөрөө һэн.

[...]алтын цех соо оробобди... Тэн[...]эгшэ Алла Крутихина, Коро[...] уулзаа һэмди.

— Манай цехэйхид, бүхы фабрикынхиднайшье бултаараан һайнаар ажаллана. Тиимэһээ бултааран тэрэл ажаллаһандаал адли һайнаар ажаһуна,—гэжэ тэдэмнай тон адляар дабтан мэдүүлээ һэн.

Зүгөөр эдэнэр гэр бүлэ доторо ямараар ажаһуудаг юм ааб гэһэн «һэжэг» түрөөдхөө һэн.

Тэдэнэйдэ удаань айлшад болоо һэмди. Сэмбын фабрикынхидай «тосхон». Зоя Космодемьянскаягай нэрэмжэтэ үйлсын хоёрдохи гэр. (Эндэ үндэр тушаалтад бэшэ, харин бултааран лэ сэмбэ нэхэгшэд!) Адлил нэгэ шулуун гэр... Зүгөөр зундаа газаань — үргэлжэ сэсэрлиг. Тэндэнь үхэр нюдэн, улаагана гэхэ мэтын жэмэсүүд. Сонхо бүхэн доронь—таримал сэсэгүүд. Баһа газаань—зунай үедэ пионерэй лагерь эмхидхэгдэһэн. (Һүүлдэ мэдэхэдэ, энэмнай гэр байрын захиргаанай бэшэ, харин тэндэ ажаһуугаашадай өөһэдынь үүсхэл оролдолгоор бүтээгдэһэн байба!)

Бүхы коридор, подъездүүд соонь ялагар салагар... Зай, тиигээд лэ, үнөөхи бүд нэхэгшэ Алла Крутихина, Дмитрий Коротов гэгшэдтээ ороо һаабзабди. ...Эдэмнай ажал дээрээ байгшадаал адли айхабтар эбтэйнүүд, «ахай, абгай» болоһон, бэе бэедээ оролсодог, гаралсадаг айлнууд байба. Шэрдэгшэ Дмитрий Коротов армида алба хэһэн, хори һаял гаража ябаһан хүн, хоёр хүүгэдэй эсэгэ. Үдэшын һургуулида һуралсадаг. Энэмнай гэртэхиндээ, мүн хүршэнэртөөшье айхабтар урин налархай.

Бүд нэхэгшэ Алла Крутихина. Хүршэнь—баһал тиимэ ажалтай Татьяна Крылова... Байжа байтараа эдэнэй хэнэйхинь Крутихинтан, хэнэйхинь Крыловтон гээшэб гэжэ илгаруулхань бэрхэтэй болодог юм хаш. Юундэб гэхэдэ, эдэнэр үдэр бүхэндэ бэе бэедээ ябалсадаг, туһалалсадаг.

Гэнтэ хүршэ Крутихинайда концерт болошо байба гээшэл даа: одеяло-хүшэгэ татагданхай. Булта үбгэд хүгшэд, эжы баабайнаршье сугларанхай. Гаража ерэхэдээ, артистнуудынь—булта үхибүүд. Энэ концертнь ехэл хүхюутэй зохидоор үнгэрһэн гэхэ. Үгышье бол, энэ айлайнь телевизор бүхы гэр соогоо анха түрүүлэн абахада, тэрэниие ниитээрээ харалга угаа оло дахин болоһон байха юм.

Алла Сергеевна Крутихина өөрөө агитатор һэн туладаа,. пропагандист Людмила Пушкинагайда (мүн лэ тэрэ гэрэй) хододоо айлшалжа хөөрэлдэдэг.

Дурсагдаһан гэр соо ажаһуугшад ниитээрээ театрта гү, али кинодо ошодог, газаагаа воскресниигүүдые эмхидхэдэг.

Иигэжэ нэгэ гэр соо ажаһуугаа 12 бүлэнэр хаража ханалгүй эбтэй зохидоор ажаһууна.

Урдань иимэ юумэн байгаа гү? Үгы даа. Олдохонь шухаг хэрэг байгаа.

Хэлэхэ. тоолохо гээ һаа, гансашье энэ айлайхи бэшэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ үйлсын 6-дахи гэртэ орожо үзээлши даа.

Эндэ ажаһуугшад гэр байраа арюун сэбэр байлгаха, саг соонь өөрынгөө хүсөөр заһабарилха, бүхы гэшхүүр, подъезднүүдээ гуримтай зохид байлгаха, сэсэрлиг тарилгада болон ниитын бусад хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, гэр байрын захиргаанай, түрэлхидэй комитедэй болон ниитын бусадшье эмхинүүдэй ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, ниитын журам эбдэхэ ябадалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, бэе бэедээ нүхэрэй ёһоор туһалха, хоорондоо зөөлэн зохидоор харилсаха, үхибүүдээ зүбөөр хүмүүжүүлхэ гэхэ мэтын пунктнүүдтэй социалис уялга даажа абаад, мүнөө тэрэнээ яһала амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна ха юм. Бүхы гэр соогоо нүхэр Л. Я. Вархатова—ахалагшань. Булта үхибүүдынь һуралсадаг, классаа хоёрдохи жэлээ һуудаггүй. Гэр байрань досоо газаагүй арюун сэбэр. Ажаһуугшадынь ниитын али бүхы хэмжээ ябуулгануудта толгой тоолон хабаадалсадаг, газаахияа баһа сэсэрлиг шэнги болгонхой. Түрэлхидэй комитет, нүхэдэй сүүд болон ниитын бусад эмхинүүдэй ажал хүдэлмэридэ шударгыгаар оролсодог, ниитын гурим эбдэхэ ябадал огто усадханхай.

Энэмнай баһал эбтэй һайхан, коммунис ажаһуудалай түлөө тэмсэлэй үльгэр жэшээ болоно хаям даа.

Иимэрхүүгээр хүдөө нютагуудаймнайшье тосхон, үйлсэ, гэр бүхэн ажаһууха аргатайл. Зүгөөр энээн тухайдаа совхозой, колхозойнгоо гү, али бригада, фермынгээшье үргэн ехэ суглаануудай дээрэ зүбшэн хэлсэхээ яанаб! Эндэ коммунист, комсомолец бүхэн одоол хамсы шуужа орохо ёһотой гээшэл.

Энэмнай хэзээдэшье — мүнөөдэр бэшэшье һаа, үглөөдэр бүгэдын жама ёһо болохо байнал.

Р. ХАЛЗАНОВ.

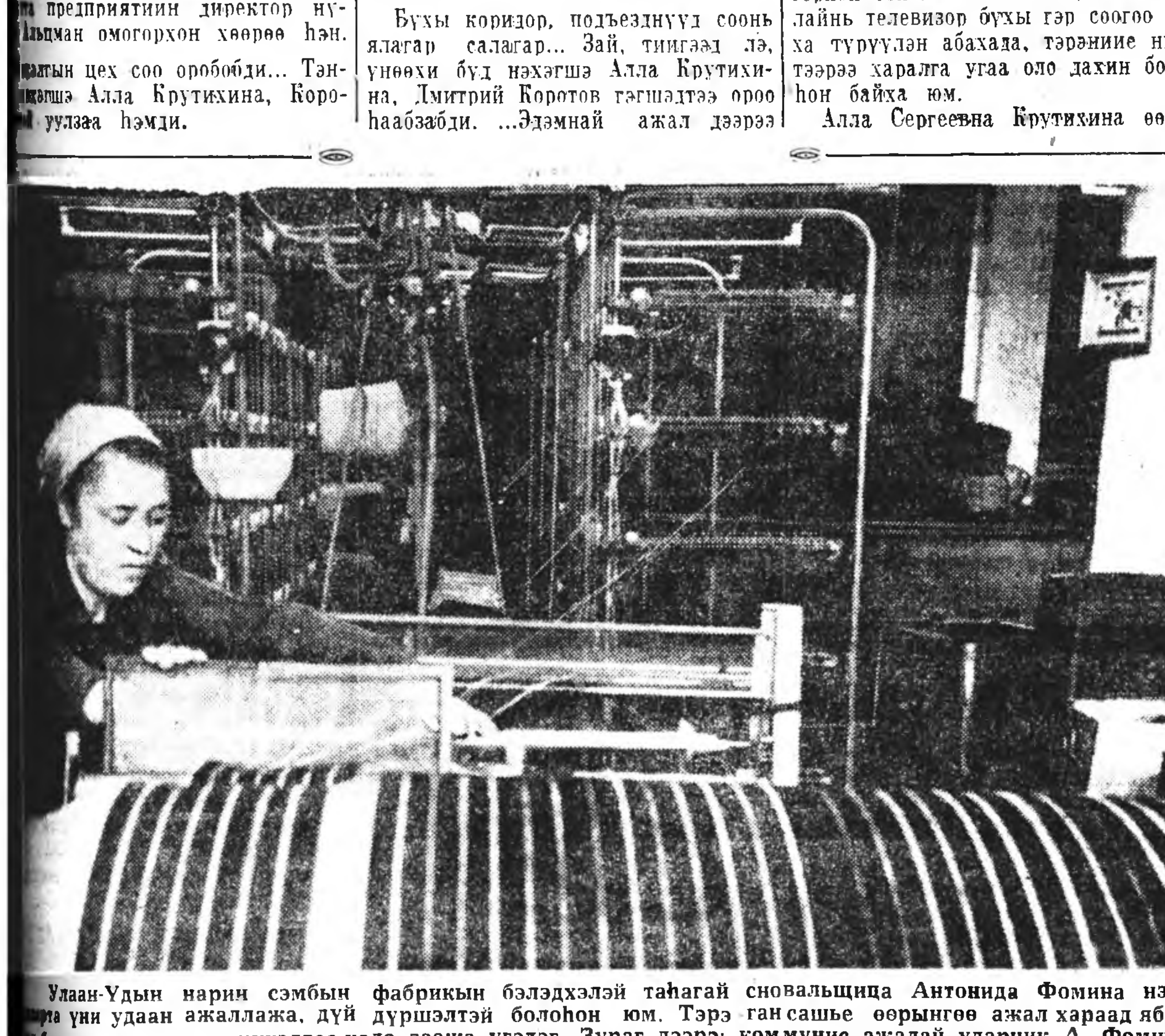

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын бэлэдхэлэй таһагай сновальщица Антонида Фомина нэгэ [...]рта үни удаан ажаллажа, дүй дүршэлтэй болоһон юм. Тэрэ гансашье өөрынгөө ажал хараад яба[...] бэшэ, харин залуу нүхэдтөө ходо заажа үгэдэг. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник А. Фомина [...] станогой хажууда.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЖАЛЫНЬ ҺАЙЖАРНА, УНШАГШАДЫНЬ ОЛОШОРНО

ХҮДӨӨГЭЙ БИБЛИОТЕКЫН ДҮРШЭЛҺӨӨ

Үдэрэй 11 час 40 минута... Сэлэнгэ-Дүүмын библиотекын газаа хүн зон, илангаяа һургуулиин ахамад классуудай һурагшад, олоороо сугларанхай.

— Библиотекэтнай үни удаанай нээгдээгүй гү? Ямар олоороо суглараа гээшэбта?—гэжэ маанадай асуухада:

— Үгы даа. Манай библиотекын хаалтатай байхые юрэдөөшье хараха-гүйт. Уншагшадынь олон юм. Теэд бултанһаа түрүүлэн уншаһан номоо һэлгэхэ дуратайшуул үдэр бүри 12 часта иимэ олоороо сугларшадаг болоо,—гээд, тэндэ байгшадай эгээл наһатайшагынь харюусаа бэлэй. Энэ богонихон хөөрэлдөөнэй һүүлээр библиотекын ажал хүдэлмэритэй танилсаха болол түрөө һэн.

12 час боложо, библиотекэшье нээгдэбэ. Сугларһан хүнүүд һубаридан орожо, уншаһан номуудаа библиотекые даагша Мария Абагоевна Именохоевада тушаагаад, тагууд дээгүүр жарытэр табяатай номуудта дүтэлэн ошожо, дуратайгаа өөһэдөө шэлэнэ. Мария Абагоевна сулөө забдагүй ажаллана. Ном тушаагшадай заримань тэрэнһээ шэнэ, һонирхолтой номууд тухай асуунашье. Энэ үедэ библиотекын нүгөөдэ хүдэлмэрилэгшэ Э. Г. Ахминеева уншалгын таһалгада орожо, мүнөөдэр ерэһэн шэнэ журналнуудые стол дээгүүр табина, газетэнүүдые байра байрадань хабсаргана.

Мэдэнгүй байтарнай нэгэ час шахуу саг үнгэршэһэн байба. Ном һэлгэхэ хүнүүд үсөөржэ, тэдэнэй олонхинь уншалгын таһалга руу ороно, шэнэ газетэ, журналнуудые ирана.

— Библиотекэдэтнай хэды уншагша бииб?—гэжэ минии нүхэр В. Э. Вельверэй асуухада:

— Үдэр бүри 70—80 хүн ном һэлтэдэг. Уншагшадаймнай тоо бүхыдөө найман зууһаа үлүүхэн болоо. Энэ тоодо тосхонһоо холуур ажалладаг малшад ороногүй,—гээд, Мария Абатоевна омогорхоһон янзатайгаар харюусаа һэн.

Омогорхохооршье гээшэл даа. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд арад зонойнгоо ургажа байгаа соёлой эрилтые гүйсэд харюулан ажаллахын түлөө үдэр бүри һанаата болодог, оролдожошье байдаг. Үнгэрһэн жэлэй эсэстэ энэ библиотекэ 710-аад уншагшадтай байһан юм. Тэдэнэйнь тоо үдэр бүри ургажал байдаг. Мүнөө 800 гаран хүн ном абажа уншадаг. Тэдэнэй ехэнхинь совхозой хүдэлмэришэд.

Гадна энэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр Сэлэнгын совхозой малай фермэ, отаранууд дээрэ 30 библиотечкэнүүд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнһээ 570 шахуу һаалишад, тугалшад, хонишод ном абажа уншана. Мүн хабарай тарилга, ургаса хуряалгын үедэ полевой стануудта библиотечкэнүүд эмхидхэгдэдэг. Фермэ, отарануудтахи библиотечкэнүүдэй номууд һарадаа хоёр дахин заатагүй һэлгэгдэжэ байдаг. Библиотекын нэгэ хүдэлмэрилэгшэ долоон хоногтоо гурба дахин фермэ, отарануудаар тусхай графигай ёһоор ябажа, номуудыень һэлгэнэ ха юм.

— Библиотекымнай хүдэлмэрилэгшэд ёһотойл һайнаар ажалладаг даа. 13—14 хоноод лэ номуудые асардаг, шэнэ номууд тухай хөөрэдэг. Дахин ерэхэдээ, захилыемнай заатагүй дүүргэдэг—дуратай номыемнай олоод лэ асардаг заншалтай юм,—гэжэ хонишон Вероника Галсанова хүхюутэйгөөр хөөрэнэ.

Вероника Галсанова библиотекын эдэбхитэй уншагшадай нэгэниинь болоно. Тэрэ түүхэтэ романуудые олоор уншадаг, Эмиль Золягай зохёолнуудаар ехэтэ һонирходог. Нарин-Хунды нютагта ажалладаг хонишон Пурбо Дамбаев мүн лэ олон номуудые уншаһан байба. Тэрэнэй карточкые иража харахадамнай: «Даури», «Одер дээрэхи хабар», «Түөригдэһэн хүби заяан», «Алтан борбо» болон бусад олон түүхэтэ романуудай, мүн повесть, рассказуудай нэрэнүүд һубарилдана. Хонишод Борис Эрдынеев, Нимбу Чагдуров, һаалишан Тамара Куценко, медицинскэ фельдшер Людмила Александровна Ковригина гэгшэд бултанһаа олоор ном уншадаг, библиотекын эдэбхитэд болонхой. Нүхэр Ковригина гансал уран һайханай ном уншадаггүй, харин медицинскэ, политическэ, хүдөө ажахын асуудалнуудаар ерэһэн шэнэ номуудые бултанһаа урид уншадаг байха юм.

Библиотекэдэ ороһон хүн нюдэ дулаасуулма аятай зохид гурим гансата обёороодхино. Юуб гэхэдэ, 10 мянга гаран номуудынь тагууд дээгүүр жарытэр табяатай, уншалгын таһалга соо 10 гара янзын газетэнүүд, дүшөөд элдэб янзын журналнууд байха. Тэдэнэй дунда «Коммунист», «Агитатор» болон бусад бии.

Сэлэн-Дүүмын библиотекын хүдэлмэрилэгшэд арад зоной дунда шэнэ һонинуудые тарааха, ойлгуулхын түлөө ехэтэ оролдожо байдаг. Библиотекэ соонь гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн элдэб янзын витринэнүүд олон. Тэндэ «Химиин эди шэдние—поли, фермэнүүдтэ», «Буряад ороной ерээдүйн байдал», «М. Ю. Лермонтовэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо», КПСС-эй XXII съездын, партиин ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнууд тухай витринэнүүд, фото-зурагуудые харахат. Мүн искусствын асуудалнуудааршье витринэнүүд бии. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хирэ хирэ болоод лэ шэнэ һонин номуудаар уншагшадай конференци, асуудал, харюунуудай үдэшэнүүдые үнгэргэдэг байха юм.

Энэ зундаа Сэлэн-Дүүмын хүдөөгэй библиотекэ яһала һайнаар заһабарилагдаа, шалань шэнээр шэрдэгдэһэн, дулаалагдаһан. Иигэжэ энэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай соёл сурталай эрилтые гүйсэд харюулан ажаллажа байнхай.

Б. ВАНЧИКОВ.
Хяагтын аймаг.

АХА ДҮҮ СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХУДАЛДАА НАЙМААН ХҮГЖЭНЭ

ПРАГА. Советскэ Союзай болон Чехословакиин хоорондо 1965 он[...] эд бараа андалдан абалсаха ту[...]й протоколдо эндэ гар табигдаа. Советскэ Союз нефть, түмэрэй ру[...], шулуу нүүрһэ, хлопок, үнгэтэ металл, хэмэл каучук болон бусад [...] бараа Чехословакида худалдаха юм. Мүн советскэ машина бо[...] түхеэрэлгэнүүд, тэрэ тоодо [...]анюгууд, ашагта малтамалнуудай предприятинуудай түхеэрэлгэнүүд, энергетическэ, барилгын болон хүдөө ажахын машинанууд Чехословаки бүри олоор эльгээгдэжэ болохо.

Химическэ болон хүнгэн промышленностиин түхеэрэлгэнүүдые, нефтиин түхеэрэлгэнүүдые, [...] болбосоруулдаг станогуудые, гутал болон бусад эд бараа Чехословаки Советскэ Союзда үгэ[...] байна.

Гар табигдаһан протокол хадаа советско-чехословацка удаан болзорой худалдаа наймаанай хэлсээ (1961—1965 онууд) түгэс[...]. Энэ үе соо эд бараа андалдан абалсалга 50 процентээр нэмэжэ байна.

СОВЕТСКО-КУБИНСКА ХЭЛСЭЭН

ГАВАНА. Советскэ Союзай болон Кубын радио-дамжуулгын, телевидениин органуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо тухай хэлсээн республикын ниислэлдэ гэрээлэгдэбэ. Радио, телевизионно программануудые, хүгжэмэй зохёолнуудай буулгабаринуудые, концертнэ программануудые андалдан абалсажа байха гэжэ хэлсээнэй ёһоор хараалагданхай. Тэрэшэлэн советско-кубинска хамтын дамжуулганууд хэгдэхэ юм.

ГДР-эй ЕХЭ ХИМИ

БЕРЛИН. ГДР-тэ нефть шанаржуулга нёдондо жэлдэ 3,3 миллион тонно болодог байгаа һаа, 1970 ондо 10 миллион үлүүтэй тонно хүрэтэрөө нэмэхэ юм. Социалис оронуудтай, илангаяа Советскэ Союзтай, улам үргэдэн гүнзэгыржэ байһан харилсаа холбоондо үндэһэлэн, ГДР-тэ мүнөө үеын үндэр бүтээсэтэй нефтехими байгуулагдаха юм.

Шэнэ предприятинуудые ашаглалтада үгэхын, хуушанай предприятинуудые шэнэдхэн байгуулхын тулада ГДР-эй химическэ промышленностьда иматтал 1958 онһоо 1962 он хүрэтэрхи үе соо 5,7 миллиард марка һомологдоһон байха юм. Шэнээр баригдаһан предприятинуудынь мүнөө 5 миллиард үлүүтэй маркын ашаг олзо оруулаад байна.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Шахтануудай проектнүүдые зохёохо, бариха талаар Экономическа Харилсан Туһалалсалгын Соведэй научно-техническэ соведэй заседани Чехословакиин Вельке-Краловец городто болоо.. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай болон ЧССР-эй делегацинууд заседанида хабаадаа.

Шахтануудай гол һабые малтаха, шэнэ шахтануудые барилгын болзор хороохо, барилгын гаргашые хямдаруулха ашаг ехэтэй онол аргануудта хамаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Заседанида хабаадагшад баригдажа байһан шахтануудай нэгэндэ орожо хараа. Шахтын һабые түргэнөөр түнхин малтаха талаар эндэ чехословацка рекорд тогтоогдоһон байха юм. Экономическа Харилсан Туһалалсалгын Соведтэ хабаададаг оронуудай нүүрһэнэй промышленностьда Чехословакиин горнягуудай дүй дуршэл хэрэглэгдэдэг болохо.

Үгээ ойлголсолгын, хани ёһоной оршон байдалда соведэй заседани үнгэрөө.

АМГАЛАН ЁҺОНОЙ ХИЛЭ

ЧССР-эй Национальна оборонын министр, армиин генерал Б. Ломский «Нейес Дейчланд» газетэдэ интервью үгэхэдөө, иигэжэ мэдүүлээ. ГДР-тэй Чехословакиин хилэ амгалан ёһоной, хани барисаанай хилэ болоно. ЧССР-тэй, Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй ГДР-эй харилсаан социалис интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлдэг юм гээд Б. Ломский онсолон тэмдэглээ. Хани барисаан, харилсан туһалалсалга, харилсаа холбоон тухай СССР ГДР хоёрой хоорондо договорой баталагдаһые ЧССР һайшааһан байна. Энэ договор Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ, Баруун Германиин үһөө нэхэхые эрмэлзэгшэдтэ, милитаризмда эсэргүү тэмсэлэй хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болохо үгэнэ. Шухала асуудалнуудые амгалан ёһоор шиидхэхэ зорилготой ГДР-эй дурадхалнуудые, тусхайлбал Германиин хоёр гүрэнэй ядерна зэбсэгһээ арсаха тухай дурадхалые, бидэнэр мүн лэ дэмжэнэбди гээд министр хэлээ.

ИСКУССТВЫН ҺАЙНДЭР

СОФИ. ССР Союзай Ехэ театрай балетэй артистнууд Болгариин ниислэлдэ гастроль хэжэл байһаар. Тэрээндэ Болгариин олониитэ гол анхаралаа хандуулһаар. «Хун шубуута нуур», «Шулуун сэсэг» гэжэ балетнэ зүжэгүүд тушаа шэнжэлэлые «Ехэ театрай агуу ехэ искусство» гэһэн гаршагтайгаар «Земеделско знаме» газетэ толилһон байна. Ехэ театрай балетэй артистнуудай манай ниислэлдэ харуулжа байһан зүжэгүүд гоё һайхан, удха түгэс, энэрхы сэдьхэлэй үзэл сурталаар нэбтэрһэн хатарай искусствын илалта, бодото һайндэр болоно гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

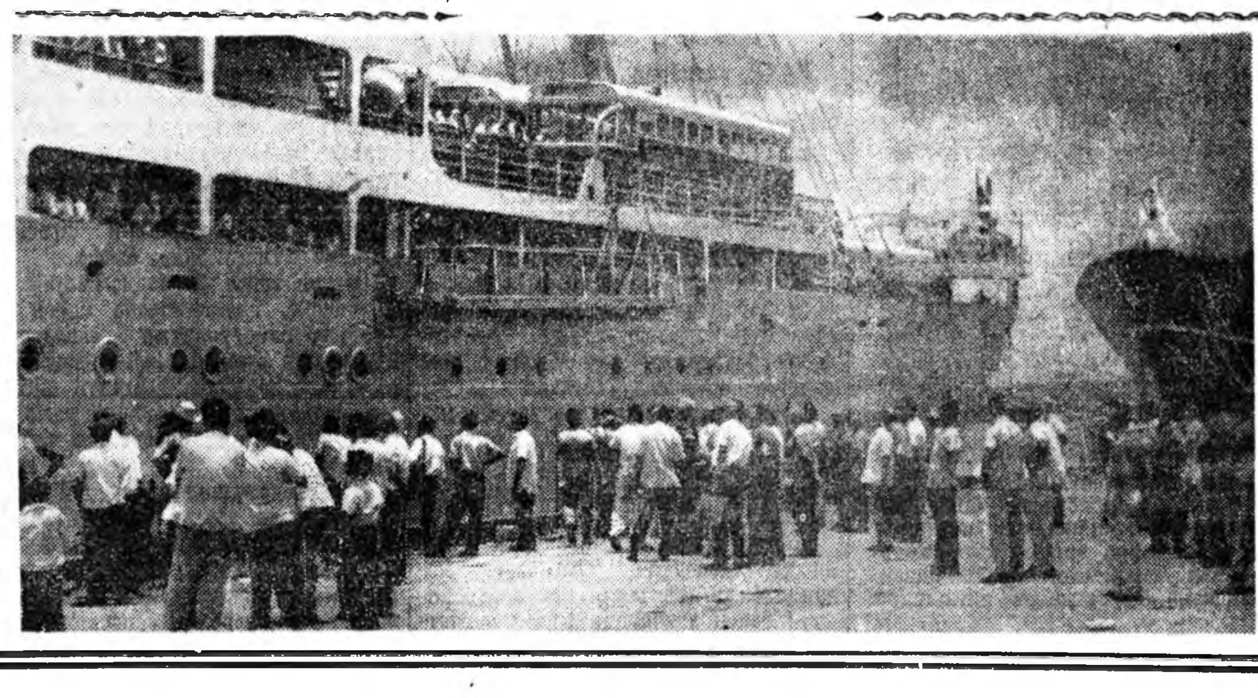

Революционно Кубые экономическа талаар хашаха хабшаха зорилгоор Америкын Холбоото Штадуудай бэелүүлдэг политика буруу һүрөө. Кубын портнуудта Советскэ Союзһаа, социализмын бусад оронуудһаа ашаан ерэнэ. Зураг дээрэ: ГДР-эй «Генрих Гейне» гэжэ худалдаа наймаанай судна Гаванын портдо ерээд байна. Лондонһоо Англиин «Лейланд Моторс» гэжэ фирмын автобусуудые, Чехословакиһаа болон ГДР-һээ ашаанай машинануудые, финскэ саарһа энэ судна асараа.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОБШОХОНООР

⊙ Кубын гражданска авиациин институт байгуулха тухай Кубын Министрнүүдэй Совет шиидхэбэри гаргаа. Энэ институт орон дотор гражданска авиациие хүгжөөхэ бүхы асуудалнуудые эрхилхэ юм.

⊙ Югославиин «Ядран» гэжэ барилгын фирмэ Риеки городой үйлсэнүүдэй нэгэндэ 26 байрын шэнэ гэр барижа дүүргээ. Городой байра барилгын фондын түлөөлэгшэдтэ, эдэ гэрнүүдтэ ороходо болоһон хүнүүдтэ найдуулгын хуудаһанууд гадагые фирмын директор М. Дорчич баярай оршон байдалда барюулаа. «Ядран» эдэ документнүүдые үгэхэдөө, барилгын хүдэлмэриин эрхим шанартай байһые гэршэлжэ үгэнэ.

(ТАСС).

Нэгэ һургуулиин спортивна коллектив

Үглөөгүүр эртэлжэ бодоһон Ринчин Абидуевич стадион дээрэ ерэбэ. Тэндэ физкультурын коллективэй соведэйхид, мүн классай физоргануд сугларанхай, мүрысөөндэ бэлэдхэн, туг, уряа лозунгнуудые хадана. Спартакиадада һургуулиин 5—11-дэхи классуудай һурагшад хамта 365 хүн хабаадалсаба.

Стадион дээрэ классай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар булта байлсаа. Арганьшьегүй, һурагшадтаа туһалха хэрэгтэй байгаа. Мүрысөөн хүнгэн атлетикээр, баскетболоор, волейболоор, велосипедээр урилдалгаар, стол дээрэ наададаг теннисээр, буряад барилдаагаар үнгэргэгдөө бэлэй. Хоёр зуу шахуу хүнгэн атледүүд, футбольно арбан, баскетбольно 16 команда эндэ гараа. Аймагай, республикын спартакиадада хабаадалсаха эрхим спортсменүүдээ шэлэн оололгын һорёон болоһон байгаа.

Суулгынхидай спортоор шалгардаг һайн һайхан жэшээе гансахан дэмжэхэ бэшэ, харин тэрэнии бусад һургуулинуудта бүгэдын шадабари болгохо зэргэтэй. Тус һургуулиин спортсменүүд һүүлэй жэлнүүдтэ һургүулиингаа нэрэ хүндые амжалтатайгаар хамгаална. Тэдэнэр волейболоор, шатараар, хүнгэн атлетикээр, хоккей наадалтаар, саньш спортоор, баскетболоор Мухар-Шэбэрэйнгээ аймагай чемпион юм. Һургуулиин зарим спортсменүүд республикын суглуулагдамал командануудта оролсожо, мүрысөөнүүдтэ хабаадалсадаг байна. Жэшээнь, 11-дэхи классай һурагша Галина Перевалова нёдондо Нальчик хотодо болоһон Бүхэроссин кроссто хабаадалсажа, өөһэд хоорондын мүрысөөндэ 8-дахи һуури эзэлээ һэн. 9-дэхи классай һурагша Нимасу Бадмажапова шатар наадалгаар республикын мүнөө жэлэй чемпион болонхой.

Һургуулиин физкультурын коллективэй амжалта юун дээрэһээ гаранаб? Физкультурын багша Ринчин Абидуевич Занхиев ажалдаа ехээр дурладаг. Һургуулида ерэһэн түрүүшынтээ үдэрһөө хойшо тон тэсэмгэйгээр, оролдолго хэшээлтэйгээр ажаллажа, ниитын эдэбхитэдые олоор элсүүлээ. Мүнөө класс бүхэндэ физкультурын хүдэлмэри эмхидхэгшэд бии. Коллективэй хамтын хүтэлбэриие 15 хүнһөө бүридэһэн совет бэелүүлнэ. Соведэй гэшүүн бүхэн дааһан хүдэлмэриингөө түлөө харюусана. Тэндэ спортивна бюллетень хододоо гаргагдажа, тэрэнэй хуудаһан дээгүүр һургуулидаа болоһон мүрысөөнэй дүн тухай бэшэдэт, методическа статьянуудые гаргадаг байха юм. Һургуулидань һайханаар шэмэглэгдэһэн зурагуудай табан стенд бии. Тэрээн соонь һургуулиинь, аймагайнь, республикын спортивна ажабайдал бэшэгдэнэ. Совет халаа өөһэдынгөө суглаан дээрэ мүрысөөнэй ябаса, дүн тухай зүбшэн хэлсэдэг, классуудай физкультурын хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо дууладаг байна.

Ниитэ-физкультурын болон спортын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ һургуулиинь дирекци, багшанарай совет зохихо туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлжэ байдаг.

Нёдондо һурагшадай хүсөөр һургуулиин стадион баригдаа. Тэндэ футбольно нэгэ, баскетбольно 3, волейбольно 2 талмай, гимнастика хэхэ газар, урилдаанай харгы, харайлгын, шэдэлгын сектор, 350 хүнэй һууритай харагшадай һуури болон бусад бии. Стадион дээрэнь олон модод һуулгагдаа. Үбэлэй сагта конькигаар урилдаха елүүр харгы, хоккей наадаха талмай хэгдэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ 13 түхэлэй спортоор мүрысөө үнгэргэжэ, тэдэндэ гурба мянга шахуу хүн хабаадалсаһан байха.

Физкультурын хэшээл эмхитэйгээр үнтэргэгдэдэг. Һурагшад тэрэ хэшээлдэ дуратайгаар ябадаг байна. Тэрэнэйнь үрэ дүн бодото баримта дээрэ тобойсо харагдана. 1963 ондо ГТО-гой 129 значогтон бэлэдхэгдээ. 129 хүн эдиршүүлэй спортивна разряд абанхай.

Һургуулиин директор Дагба Дашиевич өөһэдынгөө спортсменүүдые магтан һайшаана. — Спорт гээшэ хүүгэдэй һуралсалда, журам бэхижүүлгэдэ, тэдэнэрэй бэе маха бадай тамир шангадхалгада ехэ туһа хүргэнэ,— гээд тэрэ хөөрэнэ.

Суулгын дунда һургуулида совхозой юһэн тосхоной хүүгэд һуралсана. Тус тосхон томо һуурин. Тэндэхи һургуули аймагай эрхим һургуулинуудай нэгэн. Суулга жэл ерэхэ бүри спортивна хүдэлмэреэрээ гансахан аймаг соогоо бэшэ, республика соогоо элитэ болонхой. Аймаг соо болоһон мүрысөөн бүхэн тэндэ үнгэрэгдэдэг болożо заншаа. Энэ жэл республикын аймагуудай суглуулагдамал команда Суулгада сугларaa. Тэндэ тэдэнэр долоон хоногой туршада футболоор «Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлһэн байна. Мүрысөөнэй дүнгөөр Суулгын һургуулида «Урожай» гэжэ һайн дуранай бүлгэмэй Россин Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан байха юм. Мүн физкультурна ниитын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэн табиһанайнь түлөө тус һургуулиин физкультурын коллективтэ 500 түхэригэй спортивна хэрэгсэл үгтэһэн байна.

Һургуулиин физкультурын багша Ринчин Абидуевич дааһан хэрэгтээ ханамжатайгаар хандаһанайнгаа ашаар һурагшадые энэ шухала хэрэгтэ олоор хабаадуулжа шадаа. Тэрэ хадаа шадамар багша, һайн хүмүүжүүлэгшэ, бэрхэ эмхидхэлшэ юм.

Ринчин Абидуевичтай хөөрэлдэхэдөө саашадаа ямар хүдэлмэри ябуулха тусэбтэй байнат,—гэжэ асуухадамнай:

— Хэхэ юумэ яһала олон. «Республикын һургуулинуудта физическэ хүмүүжүүлгые саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой болон РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяхан гаргаһан тогтоол манине үшөө һайнаар хүдэлмэрилхые уялгана. Хамагай түрүүндэ спортивна шэнэ заал барихабди,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Гансахан чемпион, спортын мастер болохын түлөө хүн бүхэн физкультура хэдэг бэшэ, харин бэе маха бадайнгаа тамир бэхижүүлхын түлөө энэ хэрэгтэ хабаадалсана.

Б. САНДАНОВ.

Мухар-Шэбэр

ТАЛААНТАЙШУУЛ

Улаан-Үдын шэлэй механизированнэ заводой клуб соо энэ үдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ хүн зон олон, хүлгөөтэй шууяатай байба. Ушарынь хэлэхэдэ, энэ үдэр эндэ нөөсэлгын кассада урьһаламжатайгаар мүнгэеэ хадагалагшадай дунда 44-дэхи тираж үнгэргэгдэһэн байгаа.

— Тираж эхилбэ,—гэһэн дохёогой үгтэхэтэй зэргэ талаангаа туршагшадай наадан эхилбэ. Түрүүшын хоёр мөөри сооһоо нөөсэлгын книжкын номер татагдажа абтаха байһан. Гурбадахиһаань — шүүбэриин хэды шэнээн процентнь шүүхэб гэһэн асуудалда харюу үгтэхэ байгаа.

Һонирхолтой энэ наада үнгэргэлсэхөөр ерэһэн хүүгэдэй саадай хэдэн хүбүүд хойно хойноһоо һубарилдан тираж үнгэргэхэ комиссиин гэшүүдэй дэргэдэ ерэнэ. Түрүүшын хоёр номер татаһан хүбүүд хоёр, нэгэ гэһэн тоонуудые гартаба. Тиихэдээ энэмнай нөөсэлгын книжкын 21 гэһэн номер харуулба ха юм. Витя Филипсон гурбадахи мөөридэ ошоно. Абан гэһээнь: нөөсэлгэдэһэн мүнгэнэй 100 процент харуулһан шүүбэри гаража ерэбэ. Тиигэжэ 1021, 2021, 3021 гэһэн тоотой книжкэтэй ажалшад ехэ шүүбэри абаха болоно.

Валя Неудачина гэжэ нэрэтэйшье һаа, энэ үдэр талаантай байһанаа харуулаа. Тэрэ 200 процент шүүбэритэй билет татажа гаргаһан байна. Энэ ехэ шүүбэри 360 номерой нөөсэлгын книжкэдэ тудаа.

Үнгэргэгдэһэн һонирхолтой энэ тиражда хамтадаа 2530 хүн хабаадалсаа. Эдэнэрэй 25 хүндэнь шүүбэри тудаа.

Зэлжээтэ иимэ тираж 1965 оной апрель һарын түрүүшын хахадта үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Арбан дүрбэдэхи...

Ивалга тосхондо жэл бүри шэнэ барилганууд ашаглалгада үгтэжэ, нютагай арад зониие баясуулжа байдаг. Һаяхан эндэ гутал наймаалха магазинай гэр баригдажа ашаглалгада үгтэһэн байна. Шэнэ магазинда орогшод эндэ аятай зохидоор түхеэрэгдэһэн таһаг бүхэндэ ошожо, дуратай дуратай юумэнүүдээ абаһан байна. Магазинда үхибүүдэй, эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй ба резинээр бүтээгдэһэн гуталнуудай тусхай таһаг түхеэрэгдэнхэй. Тус магазин түрүүшын үдэр 600 гаран түхэригэй элдэб янзын гутал, ботинкануудые нютагай ажалшадта наймаалһан байна.

Энэ магазин Советскэ райпогой Ивалга тосхондо нээһэн арбан дүрбэдэхи худалдаа наймаанай газар болоно.

М. ДАБАЕВ.

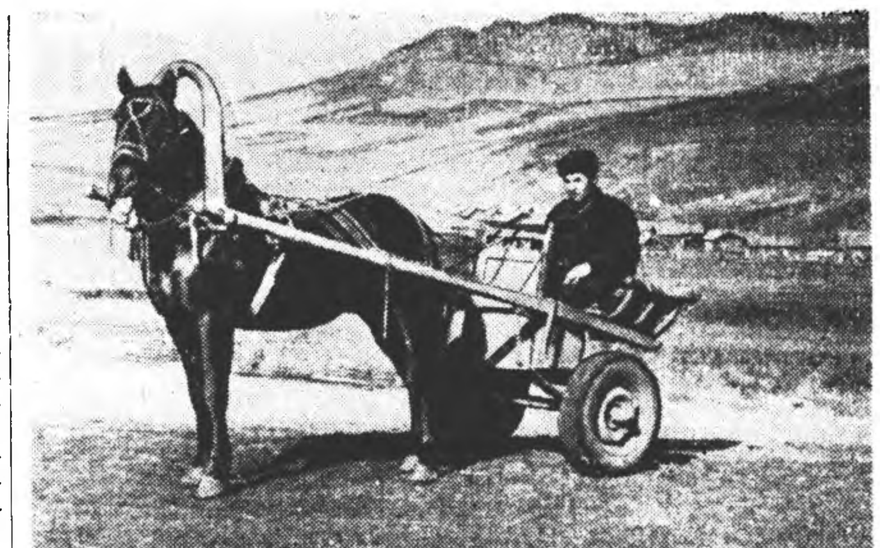

Хатарынь туршамаар морин юм даа... Ж. ЖАБОНОЙ фотоэтюд.

ОВОЩ, ЖЭМЭС

Үбэлнай газаа орожо, гор... арад зониие хартаабха, овощ... хангаха халуун хаһа ерэбэ. Энэ... үгтуулан городоймнай худалдаа... маанай эмхи зургаанууд эдэ прод... нуудые худалдаха шэнэ һалбари... дые нэмэжэ нээнэ.

Энэ үедэ горпищеторг 53 ки... палатка, коопторг—10 наймаа... газар эмхидхээ. Гадна эдэ эмхи... гаанууд арбуз элбэгээр аса... наймаалжа байха юм.

Виноград жэмэс Дунда Азиһаа... рагдажа эхилбэ.

Иигэжэ Улаан-Үдын ажа... овощ, жэмэс худалдаха шэнэ ки... палаткануудта олооороо ерэжэ, ха... тэй зүйлнүүдээ шэлэн абаха арга... болобо.

Холын хойто аймагуудта

ТАЙГЫН ЖЭМ ДАХАҺААР...

ТАЙГЫН дундуур гаргагдаһан жэм үлэ мэдэг харагдана. Тэрэ зүргэ ябад гээд бүтүү шэрэнги руу орошоно. Тиигэжэ ябатар хабшал шулуун байса тулашана. Энэ зүргөөр ганзагатай дүрбэн оротой хоёр хүн бүншүүлнэ. Нэгэниинь Джилиндэ гэжэ эвенкэнүүдэй тосхоной Улаан гэрые даагша Владимир Наиканчин, нүгөөдэнь тэрэнэй һамган — тус гэрэй инструктор.

Тэдэнэр Баунтын аймагай «Заветы Ленина» колхозой орошодой фермэ хүрэхые шамдана. Колхозой түбһөө хоёр зуун километр зайтай газарта, Икат гэжэ голой эхиндэхи ой тайгын бэлшээритэй Карафтидай бооридо орыкь гүүртэ байдаг. Баунтын тайга соо тэрэниие түбһэн хүнэй олохо бэрхэтэй. Юундэб гэхэдэ эдеэлсэ һайнтай, хүбхэн элбэгтэй газар бэдэрэн орошод нэгэ газарһаа нүгөө газарта нүүжэ ябадаг ха юм. Владимир Наиканчин ой тайгын отог буусануудые мэдэхэ газарша хүн. Тиимэһээ энэ нүхэрнай гүүртын хаана байһаниие алдангүй оложо шадахал байха.

Улаан гэрые даагша радиоприемник, бишыхан библиотека абажа ябадаг. Сумаа соонь шэнэ шэнэ газетэ, журнал хэзээдэ ябалсадаг. Тэдэнэр орошодто ошоходоо һүүлэй үедэ болоһон шэнэ һонинииие дуулгадаг байна. Орон дотороо болон хилын саана болоһон һонинуудые хөөрэжэ үгэдэг байха юм. Владимир өөрөө дүршэлтэй бэрхэ орошон байһан туладаа малшадта оройо хайшан гэжэ харууһалха тухай туһатай зүбшэл үгэдэг.

Улаан гэрэй хүдэлмэрилэгшэд орошодой хүндэтэ айлшад. Тэдэнэр Джилиндэ тосхондоошье соёл культурын хүдэлмэри ябуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг. Т... дэ уран һайханай самодеятельн... тиин бүлгэм хүдэлнэ. Лекци... шалга, элидхэл хэлэлгэ эмхидх... дэнэ, кинофильм харуулагд...

ЭРХИМ ОРОШОД

БУРЯАД республикымнай ... лын хойто захада Правая М... гэжэ ой тайгын дундуур урдаг... голой эхиндэ Калининай нэр... жэтэ эвенкэнүүдэй колхозой ... рэг оро бэлшээгдэнэ. Энэ ха... Хойто-Байгалай аймагай орошо... эрхим фермэнүүдэй нэгэн. Б... хоз энэ жэлдэ дүрбэн зуун оро... байха тусэбтэй аад, мүнөө т... тоонь табан зуу хүрэбэ. Оро... Г. Г. Саканин, А. И. Ержи... М. И. Саканина, А. И. Ержин... шэдэй габьяа энээндэ тон ...

МҮРӨӨ МҮРДЭН

ХЭДЭН жэлэй саада тээ Ба... тын аймагай Муя голдо гео... гууд шулуунай шүрбэһэтэй (... бест) газар олоһон байгаа. Ү... шьегүй үрэмдэлгын станок, шу... ла түхеэрэлгэ ашаһан автомаш... нуудай колонноnууд тэрээн та... субаа һэн. Самолёт болон верто... дууд мэргэжэлтэд, горно хүдэ... ришэдые зөөжэ эхилһэн бай... Ой соо Молодежный гэжэ ш... һуурин ургашоо.

Мүнөө байгаалиин баял... бэдэрэгшэд шулуунай шүрбэ... хадада доботлжо ороо. Дал... нюруунһаа мянга табан зуун м... үндэр газарта бэдэрэлгэ хэхэ... шулуунай шүрбэһэнэй н... олоно. Бэдэрэлгэ хэлгэдэ гео... гууд Башта, Замащиков, Чер... ский, Криницкий гэгшэдэй хү... та тон ехэ. Уулаа хадада хү... хэдэ бэрхэшээлтэйшэг байба... һаань, тэдэнэр газар үрэмдэ... дээрэ гайхалтай бэрхээр ажа... жа байна. Үрэмдэлгын мастер... Махов, Ахневский, Леонтьев ... шэдэй халаанууд даалгабари... даа үдэрһөө үдэртэ үлүүлэн дү... гэнэд.

Б. ОЛЕНИН.

Зоргын нүхэр боложо наадагша

Японой артист Акира Ямануци гэгшын хөөрөөн

— «Доктор Зорге, та хэн гээшэбтa?» Энэ асуудал минии буулгагдаха кинокартинын гансал нэрэнь бэшэ байжа, намайе удаан бодолгото болгоо һэн. — гээд Акира Ямануци хөөрөөгөө эхилнэ.

— Режиссер Ив Чампиин, «Спотику» гэжэ студиин директорэй намда хандахаһаань бүри урид «Зоргын хэрэг» мэдэхэ байгааб. Тиигэбэшье газетэнүүдые уншаһан ямар нэгэн япон хүнһөө үлүү мэдэхэгүй байгаа һэм. Фильм зохёогшод яахадаа намайе шэлээб? Кинофильмнүүдтэ 100 гаран роль наадаһандамнишье тиигэжэ магадгүй?

Ямануци ойро зуура дүүгай болоно. Тэрэ 43-тай. Үшөө Васеда гэдэг университетэд һуража байхадаа, Ямануци юрын зүжэгүүдтэ наадажа эхилһэн юм. 1940 онһоо мэргэжэлтэй артист болоо. «Мингей» театрта түрүүшынтээ зүжэгүүдые наадамсаараа суута гараа бэлэй.

Үнэн сэхэ, бодолтотой сэлмэг нюдэдынь, японуудайхидал адлирхуу аад, морхогоршог хамарынь, налагай зохид энеэдэниинь хүнэй дура татамаар.

— Рихард Зорге, нүхэдэйнь хэһэн юумэнүүдһээ гадна, мүнэ юунэй түлөө ехэ аюултай хэрэгтэ зориһониинь намайе гол түлэб һонирхуулаа, — гэжэ Ямануци үргэлжэлнэ. — Юунэй түлөө ами наһаяа үгөөб? Минии наадаһан герой — Японой правительствын советник Хоцуми Одзаки Рихард Зоргетой хайшан гээд дүтэ болооб? Одзаки яахадаа Рихардые тиимэ ехээр хүндэлдэг, тэрээндэ найдадаг байгаа гээшэб? Эдэ хоёр хүнэй хуби заяанай яажа нэгэдэһые мэдэхэ хүсэлтэй байгааб. Премьер-министр Коноэдэ дүтэ байһан энэ хүн коммунист Зоргетой суугтаа саазалуулан алуулхаар юундэ шиидхэгдээб?

...Олоной үдэһаа гансаараа, ходо болгоомжотойгоор, хүсөө зангидан, алхам бүхэнөө адаглан ябаа... Нугаршагүй зоригтой, хэрэгтээ хизааргүйгөөр шүтэдэг хүнүүд лэ иилажа шадаха байна. Иимэ хүн боложо наадахань угаа бэрхэ гэжэ би һайн мэдээб.

Зорге Одзаки хоёрые һайса мэдэхэ хүнүүдтэй хөөрэлдөөб. Мэдэһэн юумээ дүүрэн харуулжа шадаагүйб. Зорге Одзаки хоёрой хайшан гэжэ танилсаһаниинь, хани барисаа, харилсаа холбоотоо юунһээ эхилһэниинь харуулагдаагүй: «Асахи» газетын корреспондентээр Одзакиин Шанхайда хүдэлжэ байхада, тэдэнэр танилсаһан юм.

Рихард Зорге хайшан гээд нугаршагүй хатуу зориттой болооб? —гэжэ Ямануци үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. — Германида, Россида революционно хүдэлөөнэй шангадажа байһан жэлнүүдтэ, сэрэгэй албанһаа табигдаһан немец солдадуудай хоолойгоо тэжээхын түлөө орон соогуураа тэнэжэ ябаха үедэ, тэрээнэй зориг хатуужаһан байжа магад. Киль, Гамбургын университедүүдэй дипломтой, политическэ эрдэмэй доктор, коммунист Зорге шахта руу нүүрһэ малтахаяа ороходоошье зоригоо хатуужажа магад.

Ягаалшье хадаа тэрэ хүн түрүү үзэл бодолтой, фашизмда эсэргүү тэмсэлшэ болоһон байгаа. Фашизмые, дайн сэрэгые үзэн ядадаг, коммунизмын үзэл сурталда ехээр шүтэнхэй байһан.

Ород-японой дайнай, дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр Японой дахинаа дайнда бэлдэжэ, яһанай илгаа гаргалгые дэбэргэжэ байха үедэ Одзаки урган хүмүүжээ. Шэнэ дайнда оронойнгоо бэлдэжэ, хүсөө зангидажа байхыень, бүлэг монополистнууд-баяшуулай, ажалшадай хоорондохи илгаагай улам ехэ боложо байхыень тэрэ нюдөөрөө хараа.

Гэртэхинэйнгээ холбоо барисаа һайнтай байһанай, императорай тусхай университедтэ һураһанай ашаар Одзаки ехэ тушаал эзэлхэ аргатай болоһон байгаа. Гэбэшье Одзаки патриот байжа, Эхэ орондоо дурладаг, арад зонойнгоо зол жаргалтай байхые хүсэдэг һэн. Правительствынгаа политикада нүлөө үзүүлхэ, Хитадта боложо байһан дайе һүжэрөөлгэхэгүй гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг байба.

Дайнда бэлдэжэ байһан Япон гүрэн һүүлэй һүүлдэ диилдэхэ гэжэ «Асахи» газетын корреспондентээр Хитадта хүдэлжэ байхадаа, Одзаки ойлгоһон байгаа. Тиигээд Эхэ ороноо дайнһаа абархые оролдоо. Одзаки Зоргетой танилсахадаа, өөрынгөө бодолой зүб байһанда этигэнэ. Тэдэ хоёр харилсан ажаллажа эхилнэ...

Өөрынгөө теройн ухаан бодолые шэнжэлэн, рольдонь наадахадаа, эдэ бүгэдые ойлгожо абаһан байгааб. Одзаки олон миллион юрын японтуудтал адли байһан. Японой хүн зон Одзакидал адляар оромнай зол жаргалтай байһай гэжэ хүсэдэг.

Сүүд боложо, «Рамзай» бүлэгэйхидэй хэһэн хэрэгэй эли болломсоор, Зоргын бүлэгтэй суугтаа хүдэлһэн Одзаки, мүн бусад японууд Эхэ орондоо «урбаа» гэһэн гэмнэлгэ газетэнүүдэй хуудаһануудта бэшэгдэһэн юм. Одзаки ямар шалтагаанаар «урбааб» гэжэ тайлбарилхые зариман оролдоо. Хэнэй туһада хүдэлдэг байһанаа Одзаки мэдээгүй гэжэ американецууд баталан хэлэдэг байба.

Одзаки эхэ орондоо «урбаа» гэхын аргагүй гэжэ олонхи хүнүүд ойлгодог байгаа, мүнөөшье тиигэжэ ойлгоно. Эдэ хүнүүд дайнай аюулһаа арадуудые абарха, политическэ хүсэл бодолоо бэелүүлхэ гэжэ оролдоһон байна.

Зорге, Одзаки — хоюулаа интернационалистнууд байһан юм. Эдэнэр хамтын дайсан болохо фашизмда эсэргүүсэн, хамта тэмсээ. Оюун ухаагаа гол зэбсэг болгон хэрэглээ. Тэдэнэр эрэлхэг зоригтой хүнүүд байгаа. Би тэдээндэ атаарханаб. Өөрынгөө герой — Одзакиин һаруул һайхан хүсэл бодолые хүсэд һайнаар харуулжа үшөөл шадаагүй хаб гэжэ һананаб. Тиигэбэшье тэрээнэй гайхамшагта ажабайдалые сценэ дээрэ харуулһандаа золтойб,—гэжэ хөөрэнэ.

С. ИЛЬИН,
АПН-эй собкорр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерт...

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНД... «Шалгалтын зорилго: хими... туйлалта—фермэ бүхэндэ» ... һэн рубрика доро республи... радиокомитедэй корреспонд... Н. Зайцев, «Буряад үнэн» ... «Правда Бурятии» газетэн... дэй корреспондент Г. Лонч... гэгшэдэй Байгалай совхо... «Ураа» хашхараад, урагшаа ... шанагүй» гэһэн гаршагтай ... галтын материал; Алдарта (ок... тябрийн 47 жэлэй ойн хүн... лэлдэ ажалшадай бэлэг... Германиин Демократичес... Республикын 15 жэлэй о... баярта зорюулагдаһан жа... тухай мэдээсэл.

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺ... ДА: Буряадай АССР-эй М... нистрнүүдэй Соведэй дэргэд... уһанай ажахын управлени... главна инженер А. Ветошни... вой «Полинууд уһа шинг... лээнэ» гэһэн корреспонден... М. Киреевэй «Ном һудар ... дөө тосхонуудта» гэһэн бэш... «Үбэл дэмы зугаада дура... гэһэн мэдээсэл; Монгол-с... хани барисаанай һарада зор... лагдаһан материалнууд б... редакцида ороһон бэшэгүү... шэнжэлэл толилогдобо.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺ... ДА: уласхоорондын байд... ТАСС-ай болон АПН-эй к... респондентнүүдэй элдэб һо... мэдээсэлнүүд.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺ... ДА: Москвада ажаһуу... ажалладаг манай нютагай ... тор Алтаев тухай хөөр... Ю. Фроловой «Токиогой ... дабаринууд» гэһэн корресп... денци болон бусад һоник ма... риалнууд толилогдобо.

Англиин хүдэлмэришэд ГДР-ые амаршална

ЛОНДОН, октябрийн 7. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 15 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан эльгээһэн амаршалгын бэшэгтэ ороной 2 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэдые түлөөлдэг Англиин хоёр зуу гаран профсоюз болон бусад организацинууд гар табяа.

Германиин хоёр гүрэндэ ядерна зэбсэг үгэхые эсэргүүсэн худалдаа наймаа үргэдхэхын, ГДР тушаа хэгдэдэг али бүхы хизаарлалтануудые зайсуулхын түлөө тэмсэжэ байһан ГДР-ые дэмжэлгэ бэшэг соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй.

Амаршалгын бэшэгые Лондоной графствын соведэй гэшүүн Фредрик Тондж ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штофто үсэгэлдэр барюулаа.

ГДР-эй арбан табан жэлэй ойн хүндэлэлдэ

БОНН, октябрийн 7. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикаһаа Бонндо хүдэлмэрилжэ байдаг хэблэлэй болон радиогой түлөөлэгшэд ГДР-эй тогтоһоор 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан үсэгэлдэр уулзалта хээ.

СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд А. А. Смирнов, хариин дипломадууд болон журналистнууд энэ гайхамшагта үдэртэй дашарамдуулан журналистнуудые амаршалхын тулада уулзалгада ерэһэн байна.

Хүсэдөөр дэмжэнэ

БРАЗЗАВИЛЬ, октябрийн 7. (ТАСС). Чомбе гэгшын армитай мүнөө үедэ шэрүүн шанга байлдаа хэжэ байһан Конгын восстани хэгшэд бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдые толгойлогшонорой Каиртахи конференциие амаршална.

Конгын патриодуудай сүлөөлһэн районуудай ниислэл Стэнливилиин радиогоор хандалга дамжуулагдаа. Хүдэлмэридөө Чомбе гэгшые хабаадуулхагүй гэжэ конференциин гаргаһан шиидхэбэриие хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа Конгын патриодууд энэ хандалга соогоо элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫЕ ХАЗАГАЙРУУЛНА

БОГОТА, октябрийн 7. (ТАСС). Колумбиин коммунис партиин Центральна комитедэй гэшүүн Хосе Кардона Ойос гэгшын статьяе «Вос пролетариа» гэжэ газетэ толилоо. Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодол болон ябуулганuудта энэ статья зорюулагдана. Мүнөөнэй дэлхэй дээрэ марксизм-ленинизмын теори болон практикын ямар удха шанартай байһые хитад арадай оройдоошье шахуу мэдэдэггүй байһанда Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөөнэй политическэ хараа шугам үндэһэлнэ гээд статья соо хэлэгдэнэ. Орон дотор, мүн тэрэнэй газаа тээгүүр боложо байһан ушарнуудай нилээд олон хубинь КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хуушарһан үзэл баримталдаг, бодото байдалые хазагайруулдаг политикада тааралдуулан үргэн олон арад зонһоо ехээр нюудадаг байха юм гээд Кардона Ойос бэшэнэ. Ганса нэгэн хүндэ һүгэдэн шүтэлгэ, хэтэрмэ шовинизм, партинуудай нэгэдэлдэ эсэргүү тэмсэл, экономикодо тохёолдоһон угаа ехэ алдуу эндүүнүүдэй шалтагаануудые дурдангүй гараха ябадал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, марксизм-ленинизм хүсэдөөр хазагайруулагдаа, олониитые мунхагруулан мэхэлхэ угаа ехэ аппарат байгуулагдаа гээд статьягай автор заана.

К. Марксын зохёолнуудай хүсэд суглуулбари хитад хэлэн дээрэ, Хитадта хөөрэлдэдэг бусадшье ямар нэгэн хэлэн дээрэ оршуулан гаргагдаагүй юм гээд Кардона Ойос саашань тэмдэглэнэ. В. И. Ленинэй зохёолнууд тэндэ тон үсөөн тиражтайгаар хэблэгдэнхэй. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, марксизм-ленинизмдэ үндэһэ һуури табиһан агуусхэ хүнүүдэй бодото зохёолнуудые уншажа, марксизмтай танилсаха ябадал Хитадта эмхидхэгдээгүй гээд статьягай автор тобшолол хэнэ.

Хитад арадта дурадхагдадаг марксизм хадаа үнэндөө КПК-гай түрүүлэгшын бэлэдхэһэн «худхаляатай» үзэл бодол болоно гээшэ. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, арадта номногдодог үзэлые Мао Цзэ-дунай дүтынхид «түрүүлэгшэ Маогай алтан үгэнүүд» гэжэ нэрлэдэг гээд Кардона Ойос онсолон тэмдэглэнэ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай хоёрдохи конференци

КАИР, октябрийн 7. ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Н. Егоров, В. Дуганов иигэжэ дамжуулна:

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай түрэн түрые болон правительствануудые толгойлогшонорой хоёрдохи конференциин дүрбэдэхи заседани мүнөө үглөөгүүр болоо. Үглөөнэй заседани дээрэ Ливиин үг залгамжалагша хаан хүбүүн Рид Аль-Хасана түрүүлэгшээр һуужа, политическэ асуудалнуудаар юрэнхы хөөрэлдөөн үргэлжэлүүлэгдээ.

Бирмын гадаадын хэрэгүүдэй министр У Ти Хаан, Эфиопиин император Хайле Селассие I, Ганын президент Кваме Нкрума түрүүлжэ үгэ хэлээ.

Конференциин комиссинууд мүн лэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Хэдэн арбаад дурадхалнууд, резолюцинууд болон декларацинуудай проектнууд конференциин политическэ, экономическа комиссинуудта ороо.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха шухала гол ёһонуудай ехэ удха шанартайе онсолон тэмдэглэһэн декларациие ООН-ой Генеральна Ассамблейн баталан абаха тухай эрилтэ хэһэн Кубын резолюциин проектдэ анхарал хандуулхаар байна.

Өөртөө эгээн лэ таарамжатай политическэ, экономическа болон социальна байгуулалтые өөһэдынгөө һанаашаар арад бүхэнэй шэлэн абаха арга бэеэ даанхай байдалай шухала гол ёһонуудай нэгэн болоно гэжэ Индиин резолюциин проект соо тэмдэглэгдэнэ.

Ехэшье, багашье оронуудай бултанайнь бүрин эрхые, газар уһанайнь бүрин бүтэн байлгые хүндэлхэ гээшэ уласхоорондын харилсаануудай гол үндэһэ һууринуудай нэгэн болоно гэжэ конференци соносхохо ёһотой гээд Индиин делегаци дурадхаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хүнүүдые нэмэжэ эльгээнэ

ПАРИЖ, октябрийн 6. (ТАСС). Энэ жэлэй эсэстэ америкын «советнигүүдэй» тоо Урда Вьетнамда 21.000 хүн хүрэтэрөө нэмэхэ юм гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ. Урда Вьетнамай патриодуудай улам эдэбхитэйгээр ябуулга хэдэг болоһон дээрэһээ иимэ хэмжээнүүд абтаһан байха юм.

Энэ оной сентябрийн 30-най байдалаар Урда Вьетнамда 19.500 америкын солдат болон офицер бии байһан юм.

—□●□—

Премьерэй хэлэхые хэншье шагнаагүй

ЛОНДОН, октябрийн 7. (ТАСС). Лидсэдэ Англиин премьер-министр А. Дуглас-Хьюм һунгалтын урда тээхи зэлжээтэ үгэ хэлэхэ һэдэлгэ үсэгэлдэр гаргаад, хүсэдөөр буруутаа. Премьер-министрэй үгэ хэлэжэ байхадань, «Консерваторнууд тонилог!» гэһэн хашхаралдаанууд 15 минутын турша соо үргэлжэлөө. «Алек Дуглас-Хьюм үгэ хэлэжэл байгаа. Харин тэрэниие хэншье шагнаагүй» гээд «Дейли уоркер» бэшэнэ.

Японда Америкын сэрэгэй самолёдуудай гэмтэлгэһээ уламжалан, хүн зон бүри олоороо хохидолдо ороно. Сентябрьда США-гай сэрэгэй хоёр самолёт һуурин газарнуудта гэмтэн унажа, ехэ һандарал тохёолдуулһан байха юм. Нютаг зоной дундаһаа долоон хүн гэмтэжэ үхэһэн байна. Ороной газар дээрэхи Америкын сэрэгэй баазануудые усадхаха эрилтэ Японой арад хэнэ. Зураг дээрэ: самолёдой унахада һандарһан фабрика.

Джапан Прессэй-ТАСС-ай фото.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-3..., отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00240. Зак. № 1036.